

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KEMAN EĞİTİMCİLERİNİN İKİ KEMAN İÇİN YAZILMIŞ EĞİTİM-ÖĞRETİM
MATERYALLERİNİN İŞLEVSELLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ayça Merve ÖĞRETEN
ORCID: 0000-0002-1125-6592

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL
ORCID: 0000-0002-7045-5145

Konya 2022

ÖN SÖZ

Keman Eğitimcilerinin İki Keman İçin Yazılmış Eğitim-Öğretim Materyallerinin İşlevselliğine İlişkin Görüşleri üzerine yaptığım bu araştırmada;

Araştırma konumu seçerken ve araştırmamın oluşumu süresince bana her zaman yol gösteren, destekleyen, desteğini ve yardımlarını esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL'a teşekkür eder, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Bu süreçte maddi manevi yanımda olan, beni her zaman şanslı hissettiren babam, annem ve kardeşime, benimle her zorluğa göğüs geren, moral veren, destekleyen eşim Tuğcan'a teşekkür ederim.

Ayça Merve ÖĞRETEN
KONYA- 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	iv
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	10
1.1 Problem Durumu	10
1.2 Araştırmanın Amacı	14
1.3 Araştırmanın Önemi	14
1.4 Sayıltılar (Varsayımlar).....	14
1.5 Sınırlılıklar.....	15
1.6 Tanımlar	15
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	16
2.1. Müzik Eğitimi.....	16
2.2. Müzik Eğitimi Türleri	17
2.3. Çalgı Eğitimi	20
2.4. Keman Eğitimi	22
2.5. Birlikte Çalma	23
2.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar	26
3. YÖNTEM.....	30
3.1 Araştırmanın Modeli	30
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	30
3.3 Veri Toplama Araçları.....	31
3.4 Verilerin Toplanması.....	32
3.5 Verilerin Çözümlemesi.....	33
4. BULGULAR VE YORUM	34
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	45
KAYNAKLAR.....	53
EKLER.....	59

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Keman Eğitimcilerinin İki Keman İçin Yazılmış Eğitim-Öğretim Materyallerinin İşlevselliğine İlişkin Görüşleri başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam **60** sayfalık kısmına ilişkin, 28/07/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%22** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

Tez kabul sayfası hariç,
Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
Önsöz hariç,
İçindekiler hariç,
Simgeler ve kısaltmalar hariç,
Kaynakça hariç
Özgeçmiş hariç,
Alıntılar dâhil,
7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

3/08/2022

Ayça Merve ÖĞRETEN

Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

3/08/2022

Ayça Merve ÖĞRETEN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

n : Kişi sayısı

E : Eğitimci

Kısaltmalar

GSL : Güzel Sanatlar Lisesi

ÖZET

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KEMAN EĞİTİMCİLERİNİN İKİ KEMAN İÇİN YAZILMIŞ EĞİTİM-ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN İŞLEVSELLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ayça Merve ÖĞRETEN

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılarak, keman eğitimcilerinin, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşlerine ulaşmayı konu alan betimsel bir çalışmadır. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin hangi açılardan işlevsel olduğunu tespit etmek amacıyla taşıyan bu araştırmanın sonuçları, ülkemizin çeşitli bölgelerindeki Güzel Sanatlar Liseleri'nde (Adıyaman, Ankara, Antalya, Balıkesir, Çankırı, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kastamonu, Kayseri, Konya, Malatya) mesleğine devam etmekte olan keman eğitimcilerinin görüşleri yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmada, 11 farklı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla 19 keman eğitimcisinin görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre keman eğitimcilerinin; derslerinde iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerine yer verdiği ve farklı materyallerden yararlandığı tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin kullanımının öğrencilerin, derse yönelik motivasyonunu ve ilgisini artırdığı, işitme becerisini geliştirdiği, keman çalma tekniklerini doğru uygulayabilme ve temiz çalabilme becerisini olumlu yönde etkilediği, öğretmeni ile ilişkisini kuvvetlendirdiği, eğitimcisini rol model olarak görmesini sağladığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keman, Keman Eğitimi, Birlikte Çalma

ABSTRACT

Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

VIEWS OF VIOLIN EDUCATORS ON THE FUNCTIONALITY OF EDUCATIONAL MATERIALS WRITTEN FOR TWO VIOLINS

Ayça Merve ÖĞRETEN

This research is a descriptive study about reaching the opinions of violin educators on the functionality of educational materials written for two violins by using qualitative research methods. The results of this research, which aims to determine the functional aspects of the educational materials written for two violins, have been used in Fine Arts High Schools in various regions of our country (Adıyaman, Ankara, Antalya, Balıkesir, Çankırı, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kastamonu), Kayseri, Konya, Malatya) were obtained through the opinions of violin educators continuing their profession.

In the research, the opinions of 19 violin educators were taken through a semi-structured interview form consisting of 11 different questions. According to the findings obtained, violin educators; It was determined that he included educational materials written for two violins in his lessons and benefited from different materials. In the study, it was also found that the use of educational materials written for two violins increased the motivation and interest of the students for the lesson, improved their hearing skills, positively affected their ability to apply violin playing techniques and playing cleanly, strengthened their relationship with their teacher, and enabled them to see their educator as a role model. results have been achieved.

Keywords: Violin, Violin Training, Playing Together

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

İnsan, doğumuyla birlikte hayatı boyunca, değişim ve gelişim göstermiş bir varlıktır. İnsanın bu değişim ve gelişiminin toplumsal ve kültürel açıdan sağlıklı olabilmesi için devreye giren en büyük etkense eğitimidir. Eğitimin, bireyin gözlenebilir, yetenek ve isteklerine göre, her defasında bir üst seviyeye ilerleyebilecek şekilde, bireyi biçimlendirerek gelişim gösterebilmesinde desteğinin çok fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Şişman'a (2006, s. 2) göre eğitim; "insanın daha olgun, saygın, mükemmel bir birey olma sürecindeki izlenilen yol olarak görülebilir. Aynı zamanda eğitimin amacı, bireyin insani özelliklerini ortaya çıkararak, gizli kalmış, farkına varılmamış yeteneklerine ise ışık olabilmektir." Sönmez' e (1986, s. 49) göre; "eğitim süreci, insanların yaşadıkları ortamın düzene girmesi ve bu sayede istenilen davranış değişikliklerine ulaşılmaya çalışırken geçirilen süre olarak tanımlanıp, bireyin daha özgün bir birey olabilmesi için bulunduğu durumdan özgün bir şekilde çıkararak istenilen davranışlara ulaşabilmesinin istenmesidir."

Tuzlak' a göre (2004), eğitimin bilim dallarından biri olarak kabul edilmesi ve önemli bir bilim dalı olarak olumlu değişim ve gelişimlere doğru ilerlemesi 20. yy. başları olarak kabul edilebilir. Bu gelişmeler eğitim alanında yapılan çalışmaların daha da artmasını sağlamıştır. Bu nedenle de eğitimin alt dalları oluşmuş ve eğitim biliminin sanat ve pozitif bilimlerle arasında kuvvetli bağların olduğu ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde daha da kuvvetlenen bağlar sanat eğitiminin doğmasına ve gelişmesine yol açmıştır" (Akt: Tepeli, 2018, s. 8).

Sanatın en önemli işlevlerinden biri olan eğitim, kişinin ve çevresindeki bireylerin sosyal, kültürel, bireysel gelişimlerini birçok yönden destekleyerek olumlu açıdan gelişim göstermelerini sağlamıştır. Bütün insanlar, yaşları, cinsiyetleri, eğitimlerine bakılmaksızın sanat eğitimi alarak kendilerini bu alanda geliştirmelidir. Sanat eğitimi toplumun birçok kesimine hitap edebilen, toplumsal kalkınmanın uzak hedeflerine hizmet edebilen bir eğitim dalıdır. Ayrıca sanat eğitimi toplumun estetik anlayışını olumlu anlamda geliştirmesi yanında her açıdan eğitici ve öğretici tarafları da bulunmaktadır (Ersoy, 1983, s. 40).

Müzik insan yaşamında, yeri hiçbir şekilde başka bir şeyle doldurulamayacak, bırakıp gidilemeyecek öneme sahip bir gerçek gereksinimdir. Ayrıca sürekli değişim ve gelişim göstererek kendini yenileyen bir ögedir (Uçan, 2005, s. 109). Say'a (2010) göre müzik; çeşitli nedenlerle sesleri dans ettirip bir araya getirme sanatıdır. Selanik (1996) tarafından ise müzik, notalarla duygularını dile getirme, notalar sayesinde yaşamı doruklarına kadar hissetme sanatı olarak tanımlanmıştır.

Müzik eğitimi, bireyin yaşadıklarından yola çıkarak müzikal açıdan istenilen davranışları göz önüne çıkarma ya da müzikal hislerini yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir (Uçan, 1996, s. 170). Aydoğan (1998) ise; müzik eğitiminin insanlığın var oluşundan beri farklı uygarlıkların, milletlerin yaşam şartlarına uyum sağlayarak, farklı meslek grupları içinde eğitim aracı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sonuca baktığımızda müzik eğitiminin bir alan ve bir amaç olarak yıllar boyu kullanılabildiğini görebiliriz.

Müzik eğitimini bir bütün olarak kabul edebiliriz. Aynı zamanda müzik eğitiminin çeşitli dalları bulunmaktadır. Bu dallar kapsamı, teması, araç-gereci, yöntem-teknigi, ortamı, seviyesi, süresi olarak çeşitlendirilebilir. Fakat müzik eğitiminin temel başlıkları olarak baktığımızda bu çeşitliliği anlaşılır yapmak istersek, müzik eğitimi, genel özengen ve mesleki müzik eğitimi olarak üçe ayrılır (Uçan, 1994, s. 25).

Genel müzik eğitiminde, müziği daha çok severek büyük mutlulukla ilişkilendirerek hayatına sokan, hedeflerini bilen, saygılı, bilgili, çeşitli konularda duyarlı ve kendini bilerek, müziği içselleştirebilen insanlar yetiştirme isteğiyle, gereken çalışmalar gerçekleştirilir (Uçan, 1994, s. 26). Özengen müzik eğitimi, müzikle hobi olarak ilgilenenler için uygulanan eğitimidir. Yalnız, günümüzde çok iyi yerlere gelmiş kendini geliştirmiş birçok profesyonel müzisyenin geçmişlerinde müziğe özengen olarak başladığını görmezden gelemeyiz. Özengen müzik eğitimi, ülkemizde, müzik dershanelerinde dernekler, vb. kurum ve kuruluşlarda faaliyetlerine devam etmektedir (Aksoy, 2015, s. 1). ‘‘Mesleki müzik eğitimi alanında; müzik öğretmenliği eğitimi, bestecilik eğitimi, seslendiricilik eğitimi, repertuar eğitimi, müzik araştırmacılığı eğitimi, çalgı yapımıcılık/onarımcılık eğitimi, askeri müzik/bandoculuk eğitimi, dinsel müzik eğitimi yer almaktadır’’ (Kardeş, 2013, s. 33. Aktaran: Oktay, 2017, s. 12).

Mesleki müzik eğitiminin birçok boyutu vardır ve bu boyutlardan en önemlilerinden biri de çalgı eğitimidir. Çalgı eğitimi, bireyi çeşitli Őekillerde geliştirir. Beceriye dayalı bir eğitim olduğu için bireyi hem devinişsel, hem davranışsal açıdan deneyimleri yoluyla, kasıtlı olarak, istenilen davranışa ulaşılmasını sağlama sürecidir (Uçan, 1980, s. 19).

Çilden (2001, s. 27) algı eğitimini, anlaması karmaşık davranışların algılar yoluyla istenilen seviyeye ulaştırılması olarak; Uslu (2006) ise bireysel ya da birlikte çalma eylemleriyle yapılan, birden fazla veya tek bir çalgının kullanılmasıyla, bireyi algılar yardımıyla geliştirip yetiştirme ve müziksel alanlardan istenilen davranışlara kavuşmasını sağlama süreci olarak tanımlamıştır.

Her algı, kendine özgü bir fiziksel yapıya ve alım Őekline sahiptir. “Gedikli” ye (2007, s. 47) göre algılar alınım durumlarına göre sınıflanırlar. Kimi algılar üflenerek, kimi algılar vurularak, kimi algılar tellerine bir ağaç yardımıyla baskı uygulayarak (sürterek, tezene veya penanın aşağı-yukarı salınımıyla), kimi algılar ise parmakların basmasıyla alınır. Dolayısıyla fiziksel yapısı farklı olan ve değişik Őekillerde ses elde edilen çalgılara ilişkin davranış ve becerilerin öğretilmesi ve öğrenilmesi o çalgıya uygun ğretim yöntem ve teknikleri ile mümkün olabilir”.

Çalgı eğitiminde en çok dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de öğretmenin çalgıyla ilgili temel tekniklere tamamen hakim olmasıdır. Bu sayede ğretmen öğrenciye doğru Şekilde istediklerini gösterir ve davranışlarını iyi bir Şekilde aktarabilir. Ayrıca yapılan bütün etüt ve eser çalışmalarının sabırlı bir Şekilde çalışılması ve ısrarla yapılamayan yerlerin üzerine gidilmesi gerekmektedir. Öğretmenin alışmaları öğrenciye göre planlayıp düzenlemesi ve derste verilen çalışma ödevlerinin yapılıp yapılmadığını, gerekli özenin gösterilip gösterilmediğini kontrol etmesi de çalgı eğitiminin bir parçasıdır (ilden, 2006, s. 544).

Çalgı eğitimi sürecinde izlenen yola ilişkin görüşünü Say, Şu Şekilde ifade etmektedir; çalgı ğretiminde en baştan itibaren kullanılan çalgı metotları basitten karmaşığa doğru, öğrencinin seviyeli bir Şekilde ilerlemesini sağlayan, notalarla ğretimi kolaylaştıran kaynak kitaplardır. Zaman içinde bu kitaplar değişim ve gelişim göstererek çağa ayak uydurmuşlardır. Çağının özelliklerini taşıyan bu kitapların kendi içinde tutarlı Şekilde yenilenmesi büyük önem taşımaktadır (Say, 2002, s. 124).

Çalgı eğitimi sürecinde teknik ve müzikal açıdan gelişim sağlamak adına yazılı-basılı farklı materyallerden yararlanılmaktadır. Çeşitli kitaplardan yararlanmak etüt ve egzersiz çeşitliliği açısından zengin bir havuz oluşturabildiği gibi, farklı hedef davranışların kazanımını da kolaylaştırabilmektedir. Pek çok hedef davranışı tek bir çalgı için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri ile kazandırabileceğimiz gibi, iki çalgı için yazılmış materyaller ile de kazandırmak mümkün olabilir. Ayrıca bu yönlü bir çalışma süreci öğrencinin merakını, motivasyonunu, işleme becerisini, temiz ve birlikte çalabilme becerisini de önemli ölçüde geliştirebilir. Mustul'un (2018) bulgularına göre birlikte müzik yapmak öğrencilerin özgüvenlerini geliştirmiştir. Materyalleri doğru şekilde seslendirebilmek amacıyla öğrencileri daha fazla çalışmaya yöneltmiş, bireysel çalışma motivasyonunu artırmıştır. Öğrencilerin birbirini dinleyerek çalmasına ve zor bölümlerin tekrar tekrar çalışılmasına olanak tanımış, bu sayede iyi sayılabilecek bir ses temizliği elde edilmiştir. Birlikte, eş zamanlı çalabilme hususunda oldukça öğretici olmuştur. Öğrencilerin farklı çalma tekniklerini tanımalarına, uygulamasına ve pekiştirmesine olanak tanımıştır. Müzikal gelişim için olumlu bir zemin hazırlamıştır.

Bu araştırmada da; keman eğitimcilerinin iki çalgı için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşleri alınacak ve alınan görüşler ışığında bu tür materyallerin öğrencilerin gelişimine nasıl etki ettiği tespit edilmeye çalışılacaktır. Böylece araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur;

“Keman eğitimcilerinin iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşleri nelerdir?”.

Bu genel probleme dayanarak aşağıdaki sorulara keman eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda yanıt aranacaktır;

- 1- Keman eğitimcileri, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerini derslerinde kullanmakta mıdır?
- 2- Keman eğitimcileri iki keman için yazılmış hangi eğitim-öğretim materyallerinden yararlanmaktadır?
- 3- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin keman çalmaya yönelik motivasyonlarını ne şekilde etkilemektedir?
- 4- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrenci-öğretici iletişimini ne şekilde etkilemektedir?

- 5- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin bireysel keman çalışmalarını ne şekilde etkilemektedir?
- 6- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin özgüvenini ne şekilde etkilemektedir?
- 7- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin işitme becerilerini ne şekilde etkilemektedir?
- 8- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin birlikte çalma becerilerini ne şekilde etkilemektedir?
- 9- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin temiz çalma (entonasyon) becerilerini ne şekilde etkilemektedir?
- 10- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin müzikal yorumlama becerilerini ne şekilde etkilemektedir?
- 11- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin keman çalma tekniklerini uygulayabilmesini ne şekilde etkilemektedir?
- 12- İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini ne şekilde etkilemektedir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, keman eğitimcilerinin iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşlerini almak ve materyallerin öğrencilerin gelişimine ne yönde etki ettiğini tespit etmek amaçlanmıştır. Ayrıca keman eğitimine katkı sağlayacağı düşünülen, iki keman için yazılmış olan eğitim-öğretim materyallerinin eğitimciler ve öğrenciler tarafından fark edilmesini sağlamak da araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; keman eğitimcilerine ve öğrencilerine, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin kullanılabilirliğine ilişkin fikir verebilmek ve keman eğitimcilerinin görüşleri ışığında iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğini tespit edebilmek açısından önemlidir.

1.4 Sayıtlar (Varsayımlar)

- Örneklem grubu, öngörülen hata sınırları içinde evreni temsil etmektedir.
- Kapsam geçerliliği için başvuru uzman kanısı yeterlidir.

1.5 Sınırlılıklar

- Bu araştırma; iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinden etüt kitapları ile sınırlıdır.
- Yüksek lisans tezi için tanınan süre ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Çalgı Tekniği: Çalgı çalarken kullanılan yöntemlerin tamamıdır (Delikara, 2010, s. 8).

Çalgı metotları: Çalgı öğretiminde başlangıç aşamasından itibaren kullanılan, kolaydan zora doğru tutarlı bir eğitsel çizgi içeren nota örnekli kitaplardır (Say, 2005, s. 124).

Çok seslilik: Çok seslilik, müzik dönemlerinde zaman geçtikçe değişen, belli bir amaç doğrultusunda, aynı zamanda tınlayan seslerin uyum içinde birbirini tamamlaması şeklinde tanımlanabilir (Cangal, 1988, s.147).

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik Eğitimi

Müziğin ve insanın varoluşsal olarak histen, duygudan, düşünceden, fikirden, hayal gücünden oluştuğunu, geliştiğini ve tamamlandığını düşünürsek ortak noktalarının çok fazla olduğunu söyleyebiliriz. İnsan bütün bu ortak noktalar sayesinde müzik ile olan bütünlüğünü, yaratıcılığını ve özgünlüğünü belli bir plan ve süreç doğrultusunda ortaya çıkarabileceğini söyleyebiliriz.

Müzik; insanların his ve duygularını, düşüncelerini, hayal güçlerini, görüşlerini, aynı zamanda farklı değişkenlerin de desteğiyle herhangi bir olay bütünü, planlanmış bir amaç ve hedefle birlikte estetik algıları birleştirerek, uyumlu/uyumsuz seslerle sergilenen bir bütündür. Bu bütün bir “süreç” olmakla beraber aynı zamanda bir “ürün”, bir “süreç/ürün” olmakla beraber aynı zamanda bir “ürün/süreç” tir (Uçan, 2005, s. 16).

Müzik, eğitimin alanı ve aynı zamanda aracıdır. Farklı eğitim alanlarına faydalı olabilmek amacıyla da bir araç olarak kullanılabilen müzik eğitimi, eğitim alanı olarak ise “müzik için eğitim” anlayışını benimsemektedir. Yaşadığımız dönemde çeşitli yaşlardaki bireylerin müzik eğitimi almakta ve müzik eğitimine ait kavram ve uygulamalar günden güne gelişmektedir. Müziğe ve müzik eğitimine olan ilgi, istek ve hevesin artmasındaki en önemli etkenin müziğin evrensellik özelliğidir. Bu nedenle hem ülkemizde hem de dünyada zamanla önemini arttırmakta olan bir eğitim alanıdır (Uçan, 1996, s. 31).

Müzik, Küçüköncü (2000, s. 2)'ye göre, tarihte, geçmişten bugünüme yaşayan insanların farkına vardığı, geliştirdiği, farklı özellikleriyle insanlarla özdeşleşen, yaşanan zamana, bulunulan ortama göre eğitim düzeyi, kültür seviyesi geliştiğinde değişen ve gelişen, gerilediğinde tam dersi eğilim gösteren, ilk olarak bilim ve daha sonrasında sanatın kendisi olarak tanımlanmaktadır. Müzik, tarihte, geçmişten bugünüme gelene kadar insanların morallerini yükseltip, rahatlayıp, aynı zamanda çeşitli özel günlerinde müziksel faaliyetlerden yararlanıp gün geçtikçe de bu faaliyetlerin fazlalaşarak farklı bir seçenek düşünmeden ilk olarak müziğin tercih edildiği bir durum haline gelmiştir (Angı, 2013, s. 62).

Uçan 'a (1996, s. 21) göre ise “müziğin temel işlevlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Bireysel (fizyo/biyo-psişik) işlevler,

- 2) Toplumsal işlevler,
- 3) Kültürel işlevler,
- 4) Ekonomik işlevler,
- 5) Eğitimsel işlevler.”

Müzik, eğitimin büyük bir parçasıdır. Müzik eğitimde bir araç olarak kullanılırken aynı zamanda eğitimin yapıldığı ortamın kendisini de oluşturabilir. Farklı eğitim alanlarına destek olup eğitimi kolaylaştırmak üzere kullanılan müzik, eğitim alanı olarak ise, “müzik için eğitim” anlayışıyla eşleştirilebilir. Yaşadığımız zamanda yediden yetmişe bütün kişiler müzik eğitiminden yararlanabilmekte, aynı zamanda müzik eğitimiyle alakalı çeşitli terimler, etkinlikler zamanla gelişip artmaktadır. Müzik ve müzik eğitimine olan büyük ilginin zamanla fazlalaşmasının en önemli nedenlerinden biri de müziğin evrenselliğidir. Evrensel bir bilim dalı olan müzik öncelikle dünya genelinde daha sonra da ülkemizde önemini giderek arttıran bir eğitim alanıdır (Uçan, 1996, s. 31).

Müzik eğitimi bireyin sosyal ve psikolojik olarak gelişimini olumlu yönde etkilerken aynı zamanda öz güvenine de katkıda bulunduğunu, müzik eğitimi alan bireylerin sosyal yaşamlarında daha aktif, girişken, enerjik, insanlarla olan ilişkilerinde kendine güvenen, fikrini söyleyebilen ve kendini geliştirmeye açık bireyler olduğunu söyleyebiliriz. İlk olarak kişinin kendi içindeki huzur ve mutluluğu için önemli bir yere sahip olan müzik eğitimi aynı zamanda kişilerin, aralarındaki ilişkiyi, duygusal bağı güçlendiren ve geliştiren bir özelliğe de sahiptir (Türkmen, 2005, s. 17).

Kişinin tecrübeleri ve yaşantıları sayesinde istenilen davranışları oluşturma süreci olarak düşündüğümüzde müzik eğitimi, kişinin sosyal hayatını oluşturan bireylerle, yakınlarıyla ilişkilerini güçlendirmesini, sosyalleşmesini, müziğin farkında olarak bilinçli ve özgün üretim yapıp müziği tüketebilen kişiler olmalarını sağlamakta, aynı zamanda, kişinin psikolojik gelişimine ve sosyalleşmesine de katkısı vardır (Çilden, 2001, Özen, 2004, Çuhadar, 2016).

2.2. Müzik Eğitimi Türleri

Genel olarak müzik eğitimine bakıldığında yaygın ve örgün eğitim kapsamında uygulanan müzik eğitimi temelde genel, özengen (amatör) ve mesleki olmak üzere üç farklı türde incelenmektedir (Diken, 2019; Sabutay Altın, 2019; Türkmen, 2017; Uçan, 2005).

Müzik eğitimi çeşitli bölümleri, kapsam alanları, konu ve teması, kullanılan malzemeleri, tekniği, öğretim yapılan ortamı, seviyesi ve ilerleme biçimi olarak çeşitli amaç ve hedefe göre geliştirilerek genel, özengen ve mesleki olarak üç bölümde incelenir (Sağır 2002, s. 148).

Sağır'e göre müzik eğitimi; bir bütündür ve birbirinden farklı parçalara ayrılır. Bunun nedeni de müzik eğitiminin kendi içinde araç ve gereç, yöntem ve teknik, hareket ve davranış vb. gibi ayrı ayrı değişkenlere sahip olmasıdır. Değişkenlerin hepsi birbirinden farklı olduğu için hepsi kendi içinde farklılığa bağlı yorumlanır (Sağır, 2002, s. 148).

Genel müzik eğitimi; her aşamada ve her seviyedeki bireyler için belirli bir yaş, kriter olmadan, bireylere müzik kültürünü aşilayarak, müzik hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar. Özengen müzik eğitimi; müziğin herhangi bir bölümüne amatör olarak ilgi duyan ve kendini bu alanda geliştirmek, bilgi sahibi olmak ve müzikten zevk alarak ilerlemek isteyen bireylere verilen bir eğitim türüdür. Son olarak mesleki müzik eğitimi müziğin bir alanını meslek olarak belirleyen, kendini müzik alanında yetiştirip belli bir seviyede müzikal yeteneğe ve beceriye sahip olan bireyler için geliştirilen bir eğitimdir. Mesleki müzik eğitiminin diğeri bir özelliği de örgün eğitim kurumlarında gerçekleşmesidir (Uçan, 1994).

Müzikle ilk karşılaşip tanışmanın çoğunlukla genel müzik eğitiminde başladığını söyleyebiliriz. Genel müzik eğitimi anasınıfından lise kademelerine kadar uzanan bir eğitim olduğundan öğrencinin ve öğretmenin ilk bağlarını oluşturduğu zamandan itibaren müzikle olan bağını da oluşturduğunu, öğretmenin müzik eğitiminden faydalanarak öğrenciyi müzik dinlemeye, şarkı söylemeye, ritim tutmaya, bir enstrüman çalmaya yöneltmesi ve teşvik etmesiyle sürecin başlayabileceğini söyleyebiliriz. Daha sonra bu eğitimin öğrenciyi sosyal anlamda geliştirerek bir müzik kültürünün oluşmasına katkıda bulunduğunu düşünebiliriz.

Genel müzik eğitimi Milli Eğitim Müzik Dersi Müfredat Programları kapsamında zorunlu veya seçmeli-zorunlu seçenekleriyle okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde öğrenim gören öğrencilere, müzik hakkında belli bir bilgi birikimi oluşturmak ve müzikal becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitimdir. (Çelenk & Özşen, 2018; Yanar Çelenk, 2019). İsteyen her kişiye verilen genel müzik eğitimi, genel olarak düşünüldüğünde özengen ve mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturmakta, kişiyi özengen ve mesleki müzik eğitimine hazırlamaktadır (Kocaarslan, 2009; Uçan, 2005). Kişinin öncelikle yeteneği ve isteğini göz önünde bulundurarak müzik eğitiminden en üst noktada faydalanmasını

sağlamak, bütün sınıflarda genel müzik eğitiminin temel amacıdır (Tepeli, 2018; Tüzlin, 2019).

Özengen (amatör) müzik eğitimi, genel müzik eğitiminde kendinin farkına varıp artık ekstra bir şeyler yapmak isteyen, müzik konusunda daha fazla bilgiye sahip olup, içindeki müzik sevgisini daha fazla ortaya çıkarmak isteyen kişilere verilen eğitimidir. Genel müzik eğitimiyle başlayıp devamında özengen müzik eğitimine başlayan kişiler aynı zamanda ilk aldığı eğitimi destekleyerek mesleki müzik eğitimine de bir alt yapı hazırlamaktadır. (Buzduğu, 2010; Özkasnaklı, 2015; Seyhan, 2019). Özengen müzik eğitimi, müzik veya müziğin alt dallarından birine ilgi ve isteği bulunan, aynı zamanda yetenekli kişilere yönelik ve kişinin müzikle olan bağıını güçlendirerek, müzikal anlamda daha fazla doyuma ulaştırarak kendini giderek daha da ileri götürmesini hedeflemektedir diyebiliriz. “Halk eğitim merkezleri, belediye kursları ve özel müzik kursları/dershaneleri, özengen müzik eğitiminin verildiği başlıca kurumlar arasındadır ve bu kurumlar özellikle büyük şehirlerde her yaş ve eğitim düzeyindeki bireylere hizmet vermektedir” (Akça, 2018, Tüzlin, 2019, Uçan, 2005).

Mesleki müzik eğitimi, genel müzik eğitimi ve özengen müzik eğitiminden farklı olarak kişilerin müziğe başlayıp daha sonra müzik biliminin dallarından birini seçmiş olup, bu bilim dalının gerekliliklerini yerine getirebilecek kabiliyete ve yeteneğe sahip olmalarının yanı sıra, kişileri meslek edinmeye yönelik geliştiren bir eğitimidir. (Uçan, 2005, Ünal, 2019). “Güzel sanatlar liseleri, eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri, müzik ve sahne sanatları fakülteleri, devlet konservatuvarları ve askeri bando müzik okulları mesleki müzik eğitiminin verildiği başlıca kurumlar arasında yer almaktadır” (Buzduğu, 2010, Ünal, 2019).

Mesleki müzik eğitiminin en önemli özelliklerinden biri örgün eğitim kurumları veya bu eğitim kurumlarının özelliklerini taşıyan başka eğitim merkezlerinde gerçekleşiyor olmasıdır (Uçan, 1994, s. 33). Mesleki müzik eğitimi özellikle müziği kendine meslek olarak seçmiş, müzikal anlamda bilinçli ve kurallı ilerlemek isteyen, müziğin her aşamasını yaşayarak gören, müziği uygulayan, yorumlayan, bir başka bireye öğretebilen, her anlamda araştırarak geliştiren, sanatçı, bilimci, eğitimci yetiştirmeye yönelik bir uygulamadır (Uçan, 1994, s. 33). Yükseköğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan olan eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde ise dört yıllık bir eğitim sonrasında, müzik eğitiminin her türüne yönelik müzik öğretmeni yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Tarman, 2006, s. 12).

Mesleki müzik eğitiminin temel parçalarından biri de çalgı eğitimidir. Çalgı eğitimi sayesinde öğrenciler ilk önce müzikal becerilerinin keşfederek, kendilerini tanımaya, ilgilerinin, isteklerinin, yeteneklerinin farkına varıp müzikal gelişim sürecine önemli bir adımla giriş yapabileceklerini, bu girişin öğrencilerin meslek hayatlarındaki gelişimleri de olumlu yönde etkileyeceğini söyleyebiliriz.

2.3. Çalgı Eğitimi

Tarihin ilk zamanlarından beri insan, etrafındaki insanlarla iletişim kurmakta, olan olayları anlamakta, tek başına ya da grup olarak müzikal bir şeyler ortaya çıkarmakta, duygu, düşünce ve isteklerini anlatmakta kendi sesini kullanır. Daha sonraki zamanlarda kendi sesi yetmemeye başlar ve başka ses çıkaran kaynaklar bularak yeni şeyler üretmeye başlar. Müzikal anlamda işe yarayan ve kullanılan araç gereçlerin tümüne çalgı denir (Ergün, 2006, s. 1).

Çalgı tarihiyle ilgili Sachs, (1965, s. 2) 'a göre ise; İnsanlık tarihinin başlarından günümüze dek çevresindeki dağla, suyla, toprakla, bitkiyle, hayvanla sürekli etkileşim içinde olan insanoğlu, etkilendiği, maruz kaldığı sesleri fark etmeye, incelemeye ve duyduğu seslerin taklidini yapmaya başlar. Yaptığı tüm bu taklitleri önceleri kendi vücuduyla yaptığı gibi daha sonraları etrafında bulduğu kemikle, taşla, hayvanlardan kalan boynuzla, dişle sesler üreterek müziği keşfetme durumuna gelmiştir.

Bazı arkeolojik çalışmalarda, günümüzde hala kullanılmaya devam etmekte olan birçok çalgının atası sayılabilecek çok eski görünümlere sahip hallerinin çok uzun yıllar öncelerde dahi kullanıldığını göstermektedir (Say, 1985: 402). Müziği tarih öncesinde ve ilk çağlarda yalnızca büyü yapmak amacıyla kullanmışlar. İlkçağ zamanında ise sanat olarak kullanmaya başlayan uygarlıklar; Mısır, Mezopotamya ve Çin'dir (Say, 2001, s. 181).

Çalgı eğitimi kişinin her yönden ele alınmasını sağlar. Kişi hem müzikal duyuştan hem de müzikalite olarak gelişim gösterir. Bu nedenle de kişi teknik anlamda gelişim gösterirken aynı zamanda sanatın estetik yönünü de anlayıp kendini bu yönden geliştirir. Kişi her açıdan geliştiği için amaçlanan araştırmacı, özgüvenli, özgün kişiler gelişir ve yetişir (Akgül Barış, 2007, s.4).

Çalgı eğitimi; fazlasıyla özveri ve plan yaparak belirli bir emekle çalışmayı gerektiren dikenli bir yoldur. Tabi ki de bu yolu aşmakta en büyük görev öğretmende ve öğrencidedir. Birebir öğretim biçimlerinde öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişki fazlasıyla önemlidir.

Ayrıca öğretimde izlenen yol öğrencinin başarısını belirler. Çalgı eğitimi sürecinde kullanılan materyaller çalgının fiziksel özelliğine göre tercih edilmeli ve kendi müziklerim bu aşamalarda seslendirilmelidir (Parasız, 2009, s. 19).

Çalgı eğitimi, müziğin diğer dallarından da faydalandığı gibi bu dalları da olumlu anlamda etkilemektedir. Çalgı eğitimi alan kişilerin müziksel işitme okuma yazma, solfej, ritim, dikte yazma gibi dersleri çok daha rahat kavradığı, öğrenme hızının arttığı söylenebilir. Çalgı eğitimi alan kişilerin duyumu gelişir ve dinlediği sesleri ayırt edebilir, tek başına icra kabiliyetinin yanında toplu icralarda da başarı gösterebilir. Genel olarak tüm çalgıların icrasında kullanılması gereken temel teknikler şunlardır:

- Duruşun doğru pozisyonda olması gerekmektedir.
- El, kol ve parmaklar doğru pozisyonda durmalıdır.
- Çalgının tonunu doğru duyurabilmek için baskıların iyi olması gerekmektedir.
- Seslerin doğru ve temiz olması gerekmektedir.

(Schleuter, 1998, Özmenteş, 2004: 6, akt. Topoğlu, 2006).

Çalgı eğitimini bireysel ve toplumsal olarak düşündüğümüz zaman bireyi ve toplumu etkileme unsurunu da kabul etmiş oluyoruz. Çalgı eğitimine katılan kişilerin müzikal anlamda gelişimlerinin yanında sosyal olarak da gelişim gösterirler. Aynı zamanda bu kişiler özgüven ve özgürlük konularında kendilerini ileriye götürebileceklerdir. Mesleki müzik eğitimine ağırlık veren güzel sanatlar liselerine baktığımızda toplu çalma dersleri (orkestra) başta olmak üzere farklı projelere katılarak kişinin gelişimine olumlu yönde katkılar sağlamakta, çalgı eğitiminin müzik eğitiminin büyük bir parçasını oluşturmakta olduğunu görebiliriz (Öz, 2001). Demirci, Parasız ve Gülüm, (2017), çalgı eğitiminin amacının başta iyi bir öğretmen-öğrenci etkileşimini gözeterek, öğrenciye planlı çalışma, müzikal analiz yapabilme, çalgısındaki teknikleri bilme-uygulama ve müzikal çalma ile kendi kendini değerlendirebilme becerilerini kazandırmak olduğunu söylerler.

Girgin'e (2020) göre güzel sanatlar liselerindeki çalgı eğitimine baktığımızda bu süreci ileri götürebilmek ve faydalı olabilmek için duyumun da çok önemli olduğunu söyleyebiliriz. Duyum problemini çözen öğrencilerin çalgı eğitiminde daha başarılı olduğunu gözlemlemiştir. Çalgı eğitiminde kesinlikle bu problemlerin çözüme kavuşturulması ve

ileride oluşacak problemlerin önüne geçilmesi gerekmektedir. Nalbantoğlu'na (2007) göre; yaylı enstrümanların derslerinde öğrenci başlangıçta ne kadar derse olumlu bir bakış açısıyla girerse ders öğrenci için o kadar faydalı ve zevkli olur. Yani olumlu bakış açısıyla güzel performans doğru orantılıdır.

2.4. Keman Eğitimi

Fransızca'ya Violon; İtalyanca'ya Violino; Almanca'ya Violine ya da Geige, Türkçe'ye ise Farsça “kemengeh” sözcüğünden geçen keman, kendine ait benzeri olmayan bir sesle bütün dinleyicilerini derinden etkileyen bir çalgıdır. Yaylılar diye adlandırılan çalgı grubunun insan sesine en yakın enstrümanı da kemandır diyebiliriz (Göbelez, 1996, s. 65).

Keman, yaylı çalgılar ailesinin en minîğidir. Aynı zamanda fazla tercih edilen çalgıların başında gelmektedir. Kemanın varoluşuna bakıldığında Rönesans zamanını görebiliriz fakat müzik tarihi boyunca her dönemde baş rol kemanda kalmıştır. Keman tarihi boyunca teknik olarak ve yapısal dönüşümlerinin hepsini tamamlayarak en üst seviyeye yerleşmiştir (Yağışan ve Aydın, 2013, s. 213).

17. yy.ın başlarında, keman üç telli olarak kullanılırken bir telin daha ortaya çıkmasıyla en son halinin görünümüne en çok yaklaşılana haline ulaşılmıştır. Ayrıca kemanın en temel nitelikleri de ortaya konulmuştur. “Akort edilmiş şekli hakkındaki en eski bilgiyi, 1556 yılında Jambe De Fer tarafından Lyon'da yazılan “Epitome Musical” isimli eserden öğrenmekteyiz. Ayrıca bu eserde, keman ve viol birbirinden kesin bir şekilde ayrılmaktadır” (Sadie, 1980, s.832). “Keman, (nadiren kullanılan “teli parmakla çekme” veya “yay çubuğunu tellere vurma” gibi bazı özel çalma tekniklerini saymazsak) yay kıllarının tellere sürtülmesi ve bu sayede tellerin titreşim oluşturması sonucunda ses veren bir çalgıdır” (Mustul, 2017, s. 30).

Bu araştırma keman eğitiminde iki sesli alıştırmaya, etüt, eser çalışma ve birlikte çalma uygulamalarıyla, keman öğretiminde birlikte çalmanın öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Keman eğitiminin zorlu bir süreç olduğu düşünüldüğünde, her keman eğitimcisi gibi, bu süreci öğrenciler için etkili, eğlenceli ve sosyal anlamda geliştirici bir sürece dönüştürmeyi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda öğrencilere faydalı olabilecek bir yöntem olan birlikte çalma yönteminin keman eğitimcilerinin yararlanabileceği bir yöntem olduğu söylenebilir.

2.5. Birlikte Çalma

Müzik eğitiminde birlikte çalma faaliyetlerinin öğrencilerde hem bilişsel hem de davranışsal olarak önemli değişimlere neden olduğu söylenebilir. Bu değişimlerin öğrencilerin keman çalma gelişimlerini olumlu açıdan etkilediğini birçok müzik kuramcısının araştırmalarında önemle bahsetmesinden anlayabiliriz.

Leonhard ve House (1969; akt. Olson, 1975, s. 4) müzik eğitimi alan öğrencilerin birlikte çalma etkinliklerine sıcak baktıkları ve hevesli olduklarını, bunun en önemli nedenlerinden birinin de öğrencilerin kişisel ve müzikal gelişimin yanında sosyal gelişimlerinin olduğunu belirtmiştir. Kuln (1962) Amerika’da müzik eğitimlerinde bireysel çalgı derslerine birlikte çalma derslerinin eklenmesi gerektiğini söylemiş ve efektif 9 yararlarından söz etmiştir (akt. Meyers, 2011, s. 6). Battisti ise (1989, s. 25) “İyi bir çalgı programının solo ve birlikte çalma etkinliklerini içermesi ve müzikal dönemleri tümüyle kapsamaya gerektiğini” söyleyerek birlikte çalmanın bireysel keman eğitiminin bir parçası olması gerektiğinden bahsetmiştir (akt. Meyers, 2011, s. 3).

Kalyoncu ve Özata (2009, s. 12) birlikte çalma ile ilgili; öğrencinin müzikal anlamda temel becerileri kazanmış, çalgısını nasıl tutması gerektiği ve çalgısından nasıl temiz ses çıkarabileceğine ilişkin temel kavram ve becerileri öğrenmiş, kendini geliştirerek iyi bir seviyeye gelmiş öğrencilerle uygulanabilecek, öğretmenini dinleyip duyduğu ve gördüğünü taklit ederek, birlikte, aynı zamanda çalgısını icra etmesini hedefleyen bir öğrenme biçimi olarak tanımlamışlardır.

Tarman’a (2002, s. 18) göre öğrencilerin uygulamalı ve performans göstermelerine yönelik olan dersler, (beraber şarkı söyleme, iki sesli şarkılar çalma vb.) öğrencilerin diğer derslerdeki başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir. Meslek hayatının başlarında olan bir müzik öğretmeni, öğrencilik hayatı boyunca birlikte çalma söyleme etkinliklerinin katkısını derslerinde hissedecektir. Bu sayede öğretmen herhangi bir okul çalgısının da yer aldığı çalgı topluluklarına çalışma yaptırabilmektedir (Gündoğdu, 2006, s. 21). Hepsi aynı veya farklı türdeki çalgıların bir araya gelmesini sağlayarak verilen toplu çalgı eğitimiyle ilgili Varış: “orkestrada yer alan bireylere, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak, bireysel çalgılarını doğru, güzel ve etkili kullanabilmeleri için gerekli müziksel davranışları kazandırma sürecinin en önemli parçasıdır” görüşünü belirtmiştir (Varış, 2007, s. 30).

Levy'in (2014, s. 46-49) düşüncesi, bireysel derslere göre grupla yapılan derslerde daha fazla öğrencilerin öğrenmelerine yönelik etkinlikler vardır. Öğrenciler birlikte çalarken ve öğrenirken dinleme ve anlık doğaçlayarak çalışmayı daha da geliştirirler ve aynı zamanda teknik beceri olarak olumlu değişimler kazanırlar. "Grupla çalma/çalışma; diğer üyelerle eş zamanlı olarak birlikte uyum, dinleme, izleme, tepkide bulunma gibi bir dizi özel beceriyi kapsadığından, öğrenciler; birbirlerini dinleme, izleme ve tepkide bulunma esnasında şefin, yönetenin ve birbirlerinin farkında olarak, birbirleriyle eş zamanlı gerçekleşen bir uyum yakalarlar" (akt. Deniz, 2015, s. 93).

Çevik' e (2011, s. 356) göre çalgı eğitimi alan öğrencilerin birlikte çalma etkinlikleri yaparken sıkıntı yaşadıkları ve zor gelen nota gruplarını fark etmelerini sağlama çalışmalarında öğrencilerin, en çok kendi seslendirdikleri veya çaldıkları bölümleri takip ederken diğer eşlik çalgısını duyamama sorunlarının olduğu, müzikal açıdan birbirine uyum sağlama, tekmiş gibi çalabilme özelliklerini geliştirebilmek için eserlerin, parçaların eşliklerini dinlemeleri gerektiğini ve birbirlerine kulak vermeleri gerektiğini söylemektedir. Ayrıca öğrencilerin birlikte müzik yapma, birlikte aynı eseri çalma, birlikte aynı şarkıyı seslendirme gibi özelliklere sahip olmaları, ileride meslek hayatlarında onlara çok büyük bir kolaylık sağlayarak, birlikte müzik yapma gelişimlerine destek verecektir görüşlerini savunmuştur.

Birlikte çalma ve seslendirme tecrübeleri çalgı eğitimi alan öğrencilerin bir paçadaki sesleri detaylıca birbirinden ayırt edebilme özelliklerini ve birlikte yapılan bir etkinlik olduğundan kendilerini sorumlu hissedip bu süreçte sorumluluklarının farkına varma becerilerini olumlu etkilemektedir. Ayrıca öğrenciler kendilerini eleştirmenin yanında bu süreçte gelişen müzikalitelelerinin sayesinde kendilerine eşlik eden kişi ya da kişileri de dinleyip analiz edebilmektedirler. Öğrenciler dinleme kabiliyetlerinin gelişmesiyle artık daha temiz sesleri duyabilmekte ve seslendirebilmektedir. Aynı zamanda kendi seslendirdiği veya çaldığı eseri dinlerken zamanla diğer çalgıların da temiz ses çalıp çalmadığını da duyabilmektedirler. Bu süreç içinde gelişen öğrenciler artık partneriyle uyumlu çalma veya bir orkestrada yer alırken ahengi bozmadan ve bütün halinde çalma, çalarken yorumlayabilme becerisi konusunda teknik açıdan belirli bir seviyeye ulaşmaktadırlar (Larson, 2010, s. 103). "Müzik okullarına yeni başlayan öğrencilerin oda müziği, orkestra veya bando gibi birlikte çalma etkinliklerini içeren programlara katılmaları; yaratıcı ve iş birliğine dayalı becerilerini, akranları ile uzlaşma ve yardımlaşma becerilerini geliştirmesinin yanı sıra motivasyonlarını

arttırarak müzisyenliklerine ve müzik deneyimlerine daha büyük bir derinlik kazandırır” (Grant, 2003, s. 39; akt. Larson, 2010, s. 123).

Çalgı çalmayı öğrenmeye yeni başlayan öğrencilerle ileri seviyede çalgı çalan öğrencilerin birlikte eserler seslendirmeleri her iki grubu da teknik ve müzikal açıdan üst noktada geliştirir. Aynı zamanda öğrencilerin, çeşitli ve farklı repertuarların varlığını fark etmeleri ve bakış açılarının zenginleşmesi müzik yaparken daha çok eğlenmelerine, keyif almalarına sebep olur (Kuhn, 1962, s. 71; akt. Meyers, 2011, s. 5).

Bosarge (2010, s. 98) ise birlikte çalma ve seslendirme etkinliklerinin özellikle duyma ve dinleme özelliklerinde etkisinin büyük olduğunu, iletişim kurma becerileri ve müzikal becerilerin gelişiminde faydalı olabileceği görüşündedir. (akt. Meyers, 2011, s. 3). Battisti (1989, s.25) öğrencinin yararına ve onun gelişimine yönelik olan bir çalgı eğitiminin, öncelikli olarak birlikte çalma etkinliklerine yer vererek çalışmalarına devam etmesi gerektiğini söylemektedir. Bu sayede öğrencilerin performans gelişimlerinin üst seviyeye ulaşabileceğini vurgulamıştır (akt. Meyers, 2011, s. 3). Labuta (1972, s. 33) ise “Birlikte çalma etkinliklerinin müzisyenliğe giden en kestirme yol olduğuna vurgu yaparak, müzikalitenin yanı sıra dinleme becerisini, deşifre becerisini ve performans bileşenleri (entonasyon, denge vb.) hakkında doğal refleksleri geliştirdiğine değinmiştir” (akt. Olson, 1975, s. 16).

“Öğretim hedeflerine ulaşılması için eğitimciler tarafından sıklıkla kullanılan üç etkileşim kalıp stratejisi “Rekabetçi Öğrenme”, “Bireysel Öğrenme” ve “İşbirlikli öğrenme”dir (Tsai, 2001, s. 12). Wheeler (1985) tarafından yapılan çalışmada birlikte çalma etkinliklerinde bu üç etkileşim aracından hangisinin daha başarılı olduğu araştırılmıştır. 314 öğrenci üzerinde, 12 öğretici ile seçilen iki ayrı etüdün üç ayrı öğretme stratejisi ile öğretilmesiyle başarı ölçümlenmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda ise işbirlikli öğrenmenin, birlikte çalma performans başarısına diğer etkileşim kalıplarından daha fazla katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur. Aynı şekilde Hwong vd. (1993) tarafından 43 müzik öğretmeni adayından oluşan örneklem grubunda, bireysel öğrenme ve işbirlikli öğrenme yöntemlerinden hangisinin müzikal başarı ve tutum üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunun belirlenmesi amacı ile yapılan araştırmada; işbirlikli öğrenmenin bu değişkenler üzerinde daha olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dahası, öğrenciler işbirlikli öğrenme yöntemi ile birlikte çalarken ve öğrenirken daha fazla konsantre olduklarını ve öğretmenleri ile daha fazla etkileşim içerisine girdiklerini belirtmişlerdir (akt. Tsai, 2001, s. 13). Öğrenci

merkezli birlikte çalma etkinliklerinin ve deneyimlerinin, işbirlikli öğrenme ve içerikleri ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir (Larson, 2010, s. 112), (akt. Tankız 2016, s. 10).

2.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Topoğlu (2010), “Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Parmak Açma Çalışmalarının Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon, Özdüzenleme ve Derse İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkileri” başlıklı doktora tezi çalışmasında, viyolonsel çalan öğrencilerin çalgı çalışma sürecinde karşılaştıkları entonasyon problemlerini, kullanmakta oldukları öz-düzenlemeli öğrenme stratejilerini tespit etmek, “Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları Metodunun ve çalışılan eserlerin eşiklendirilmesinin” viyolonsel öğrencilerinin entonasyon sorunlarına, kullanmakta oldukları öz-düzenlemeli öğrenme stratejilerine ve derse ilişkin görüşlerine olan etkilerini belirlemek amacını taşımaktadır. Bu araştırma, 2009-2010 Öğretim yılında Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan beş viyolonsel öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada eşlikle birlikte enstrüman çalışmanın öğrencilere ne gibi bir fayda sağlayacağını tespit edebilmek için dönemin ilk altı haftasında öğrenciler Feuilliard Günlük Çalışmalar Metodundan etütler ve eserler çalışmışlardır. Sonraki altı hafta boyunca öğrenciler, ses sitemi ile donatılmış çalışma odalarında Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları Metodunda bulunan etüt ve eserleri eşlikli çalışmışlardır. Eşlikli parmak açma çalışmalarının, öğrencilerin yaptığı entonasyon hatalarına olan etkisi, zaman serileri deney deseni kullanılarak dönem boyunca iki haftada bir yapılan kayıtların izlenmesi ile kullandıkları özdüzenleme stratejileri üzerindeki etkisi ise dönem başında ortasında ve sonunda gerçekleştirilen gözlem ve görüşmeler ile tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın, öğrencilerin derse ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi dönem sonunda yapılan görüşmelerle ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın nitel bölümüne ilişkin veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme ve gözlem formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda eşlikli parmak açma çalışmaları, viyolonsel öğrencilerinin; yaptıkları entonasyon hatalarını azaltmaya yardımcı olduğu, özdüzenlemeli öğrenme süreçlerinden özgözlem, özyargı ve öztepki basamaklarının gelişmesine katkı sağladığı, çalgı çalışma süreçlerini daha zevkli ve verimli hale getirdiği sonuçlarına varılmıştır.

Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezi çalışmasında; ilköğretim kademesinde eşlikle birlikte verilen keman eğitiminin, eşlik olmadan verilen keman eğitimine göre entonasyonda, özgüvende ve tutum üzerindeki etkisinin belirlenmesi

amacıyla, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında, 3. 4. ve 5. sınıflarında öğrenim gören 30 öğrenci üzerinde, öntest-sontest kontrol gruplu deney deseni kullanılmıştır. Deney grubunda (n=15) eşlikli çalmaya dayalı keman eğitimi; kontrol grubunda ise (n=15) eşiksiz çalmaya dayalı keman eğitimi uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; “Müziksel İşitme Yeteneği Değerlendirme Formu”, “Keman Çalmaya Yönelik Fiziksel Yeterlilik Gözlem Formu”, 56 “Kişisel Bilgi Formu”, “Entonasyon Değerlendirme Formu”, “Piers - Harris Öz Kavramı Ölçeği” ve “Keman Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonunda, ilköğretim düzeyinde eşlikli çalmaya dayalı keman eğitiminin eşiksiz çalmaya dayalı keman eğitimine göre entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisinin büyük ölçüde olumlu sonuç ortaya çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Topoğlu (2006), “Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları” başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasında, orta düzey viyolonsel çalıcıları için eşlikli parmak açma çalışmalarından oluşan bir metot önerisi sunmayı amaçlamıştır. Bu etütler armonik olarak eşliklendirilmiş ve viyolonsel çalan öğrencilerin başta entonasyon sorununu çözmeyi, öğrencilerin viyolonsel çalışırken motivasyonlarını arttırmayı en son olarak da öğrencilere birlikte çalma becerini kazandırmayı amaçlamıştır.

Deniz’in (2015), “Altı El Bir Piyano Eserinin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması” başlıklı çalışmasında, altı el bir piyano eseri öğretilirken, işbirlikli öğrenmeden faydalanılması ve eser öğretiminin nasıl bir işleyişle devam ettiğinin öğrenilmesi, işbirlikli öğrenmenin, öğrenciler bu esere çalışırken başarılarını ne derece etkilediği ve bu süreçle ilgili görüşlerini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada nitel araştırma çeşitlerinden biri olan eylem araştırması kullanılmıştır. Çalışma grubu, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda öğrenim gören üç öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veriler; öz değerlendirme formu, Jüri değerlendirme formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, altı el bir piyano eserinin çalınmasında işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin akademik başarılarını arttırmasının yanında, derse olan heves ve motivasyonlarını olumlu olarak etkilemiştir. Ayrıca öğrencilerin çevrelerindeki kişilerle daha iyi ilişkiler kurmalarına, sosyal anlamda kendilerini geliştirmelerine, birlikte birşeyler ortaya çıkarmanın verdiği samimiyet ve özgüvenle birbirlerine doğru, yapıcı

eleştirilerde bulunmalarına sebep olmuştur. Genel olarak işbirlikli öğrenmenin öğrencilerde birçok anlamda olumlu değişiklikler ortaya çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sözen (2012), “İşbirlikli Öğrenme Yaklaşımı ile Yapılan Toplu Bağlama Öğretiminin Performans ve Tutuma Etkisi” başlıklı doktora tezi araştırmasında; işbirlikli öğrenme yaklaşımı düşünülerek yapılan toplu bağlama öğretiminin, öğrencilerin bağlama çalma performansı ve bağlama dersine ilişkin tutumları üzerindeki etkilerini "öntest -sontest kontrol gruplu desen" ve “sontest kontrol gruplu desen” kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında okuyan ve daha önce bağlama eğitimi almamış kontrol ve deney grupları, 11'er kişiden toplamda 22 ikinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada “öntest – sontest kontrol gruplu desen” ve “sontest kontrol gruplu desen” kullanılmıştır. Deney sürecinde kontrol ve deney grubuyla haftada 2 ders saati olmak üzere 5 hafta boyunca işbirlikli öğrenme uygulamalı toplu bağlama öğretimi yapılmıştır. Deney grubunda işbirlikli öğrenme yaklaşımının “Birleştirme I” tekniği kullanılmıştır. Her iki gruba da aynı hedefler doğrultusunda, “bağlamada başparmak kullanımı, bağlamada aksak usullerin çalınması ve bağlamada transpoze çalma” konularını kapsayan 5 türkü öğretilmiştir. Veriler toplanırken, araştırmacının geliştirdiği “Bağlama Tutum Ölçeği” ve “Bağlama Performans Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, işbirlikli öğrenme yaklaşımından faydalanılarak gerçekleştirilen toplu bağlama dersinin, geleneksel yöntemlerle yapılan bağlama dersine göre çok daha eğitici olduğu, öğrencilerin ise performans seviyelerinin üst düzeye çıkarılabildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Mustul (2018) “Lisans Öğrencilerinin Birlikte Müzik Yapma Sürecindeki Kazanımlarına İlişkin Görüşleri” adlı makale çalışmasında, konser hazırlık sürecinde ve aynı zaman diliminde yapılan konser etkinliğinin öğrenciler üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini kendi (öğrenci) görüşleri yoluyla belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde öğrenim gören 40 keman ve viyola öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun gönüllü katıldığı bir konser etkinliği düzenlenerek haftada bir gün, üç ay boyunca provalar yapılmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerden alınan görüşler doğrultusunda, öğrencilerin aynı enstrümanı çaldığı arkadaşları sayesinde sosyalleştikleri, öğrencilerin özgüvenlerinin arttığı, öğrencilerin motivasyonlarının yükselmesi sebebiyle daha fazla enstrüman çalışmaya özen göstermeleri,

öğrencilerin entonasyon sorunlarının azaldığı, öğrencilerin birbirlerini dinleyerek çalma konusunda geliştikleri ve öğrencilerin keman çalma becerilerini olumlu yönde etkilediği sonuçları ortaya konmuştur.

Garman (1992) “The Effects of Accompaniment Texture and Contextual Pitch Distance on String Instrumentalists’ Intonational Performance” adlı doktora tezi çalışmasında, yaylı enstrüman öğrencilerinin, çalışırken doğru ses basma doğruluğunun eşlik, perde uzaklığı ve çalınan enstrümandan nasıl etkilendiğini incelemeyi amaçlamıştır. Lise düzeyindeki yaylı çalgı öğrencileri armonik yürüyüşe sahip bir melodiyi çalarken kayda alınmıştır. Araştırmada dört farklı eşlik durumu incelenmiştir. Öğrenciler melodiyi sekiz kez çalmış ve bu çalışmada dört farklı hipotez test edilmiştir. Eşit aralıklı akorttan frekans sapmasının istatistiksel analizi yapılarak elde edilen bulgulara göre eşlik olmadan yapılan çalışmalardaki ses perdesi sapmasının, eşlikle yapılan çalışmalardan büyük ölçüde daha fazla olduğu sonucu ortaya konmuştur.

Kokotsaki, D.& Hallam, S. (2007). “Higher education music students’ perceptions of the benefits of participative music making” adlı çalışmalarında birlikte müzik yapma sürecine aktif katılımının algılanan etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya katılan yetmiş sekiz müzik öğrencisinden birlikte müzik yapma etkinliğine katılımlarının hayatlarına olan etkisini bildirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler Atlas.ti programı aracılığıyla analiz edilerek bulgular üç farklı kategoriye ayrılmış ve bu bulgular sonucunda birlikte müzik yapmanın müzikal ve sosyal olarak insanları olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Nitel araştırmada çoğunlukla üç tür veri toplanır: “Çevreyle ilgili veri”, “algılara ilişkin veri” ve “süreçle ilgili veri” (LeCompte ve Goetz, 1984. Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 40). Bu araştırmada algılara ilişkin veri toplama yolu izlenecektir. Algılara ilişkin veriler, araştırma grubuna dahil olan bireylerin süreç hakkında düşündüklerine ilişkindir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 39-40).

Araştırmada ayrıca tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu betimlemeyi amaçlar diyebiliriz. Genel tarama yöntemi, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel yargıya varmak için, evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılan tarama türleridir.

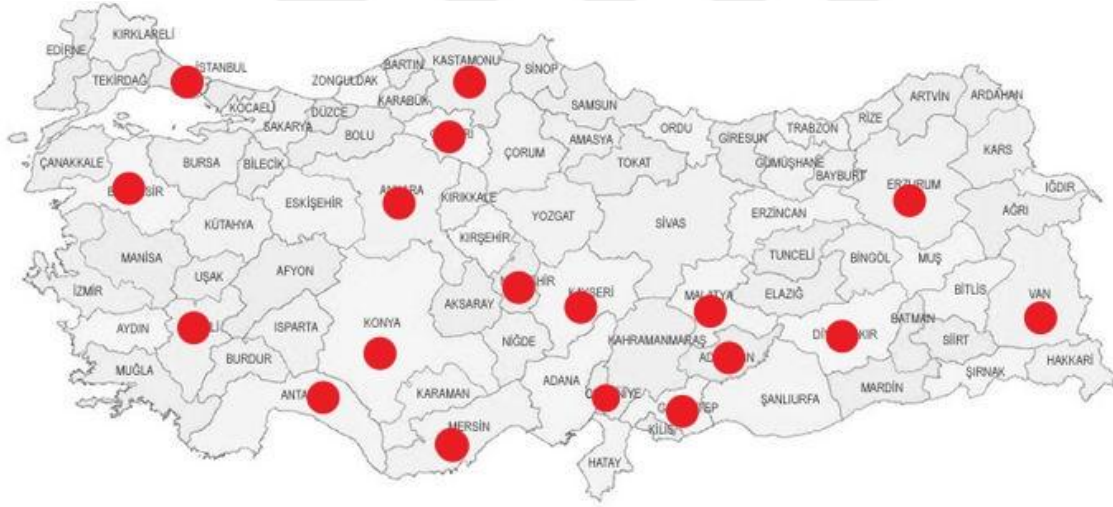
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, ülkemizdeki güzel sanatlar liselerinde eğitim veren keman eğitimcileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklem grubu ise, yukarıda belirtilen kurumlarda eğitim veren ve araştırma sürecinde ulaşılabilen keman eğitimcilerinden oluşmaktadır. Bu örneklem grubuna aşağıdaki tabloda alfabetik sıra içerisinde yer verilmiş ve Türkiye haritası üzerinde işaretlenmiştir.

Tablo 3.1. Örneklem grubunu gösterir tablo

Okul Adı	Eğitimci Sayısı	Eğitimci Numarası
Adıyaman GSL	2	E1-E2
Ankara GSL	1	E3
Antalya Ticaret ve Sanayi Odası GSL	2	E4-E5
Balıkesir Ayvalık Sebahat – Cihan ŞİŞMAN GSL	1	E6
Çankırı Selahattin İNAL GSL	1	E7
Denizli Hakkı DEREKÖYLÜ GSL	1	E8
Diyarbakır GSL	1	E9
Erzurum Raci ALKIR GSL	1	E10
Gaziantep GSL	1	E11
İstanbul İsmail Dede Efendi Başakşehir GSL	1	E12
İstanbul Bakırköy GSL	1	E13
Kastamonu Orhan Şaik GÖKYAY GSL	1	E14
Kayseri GSL	1	E15
Konya Çimento GSL	3	E16-E17-E18
Malatya Abdulkadir ERİŞ GSL	1	E19
Mersin Nevit KODALLI GSL	1	E20
Nevşehir Şehit Demet SEZEN GSL	1	E21
Osmaniye Abdurrahman Keskiner GSL	1	E22
Van GSL	1	E23
Toplam	23	

Şekil 3.1. Örneklem grubunun şehirlere göre dağılımı

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu çalışma, nitel araştırma yöntem ve tekniklerine dayalı olarak betimsel bir çalışma olup, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmaya “nitel araştırma” denmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Nitel araştırma, bir bireyin kendi sınırlarını

görebilmesi ve kendi çabasıyla biçimlenirmiş olduğu toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir, 2010, s. 326).

Görüşme, araştırmaya katılan bireylerin araştırmacı tarafından hazırlanan bir konu üzerine duygu ve düşüncelerini anlatma etkinliği olarak tanımlanabilmektedir. Görüşmenin temel amacı katılımcı olan bireyin iç dünyasına giriş yaparak onun bakış açısını anlamaya çalışmaktır. Görüşme yolu ile araştırılan konu hakkında bireyin tutumları, deneyimleri, düşünceleri, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılması sağlanmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 120; Sönmez ve G. Alacapınar, 2011, s. 108).

Patton (1987), üç tür görüşme yaklaşımından söz eder: sohbet tarzı görüşme, görüşme formu yaklaşımı ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tarzı (akt:Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bazı kaynaklarda da bu üç görüşme çeşidi yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak ele alınmaktadır (Merriam, 2013).

Bu araştırma kapsamında faydalanacağımız görüşme türü ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniğidir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunmuş olduğu en önemli kolaylık görüşmenin daha önceden hazırlanmış olup görüşme protokolüne bağlı olması nedeniyle daha sistemli ve karşılaştırılabilir bir bilgi ortaya koymasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 1999, s. 283). Bu teknik içerisinde araştırmacı, önceden sormak istediği soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Duruma karşın görüşmenin akışına bağlı olarak yan veya alt sorular ile görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını ayrıntılandırmasını isteyebilir. Kişi görüşme esnasında belli soruların yanıtlarının başka sorular içerisinde yanıtlamış ise araştırmacı tekrar bu soruları sormayabilir (Türnüklü, A, 2000, s. 547).

Bu araştırmada görüşme formu hazırlanmadan önce konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, görüşme formunun taslağı hazırlanmıştır. Sonrasında oluşturulan taslak form uzman görüşlerine sunulmuş, uzmanlardan elde edilen geri dönüşler doğrultusunda görüşme formunun son hali ortaya çıkartılmıştır. Araştırmaya katılan keman eğitimcilerine iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma, etüt veya eser çalışmalarının işlevselliği üzerine sorular sorulmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın başlangıç aşamasında kaynak tarama yöntemi kullanılarak tez konusu ile alakalı yüksek lisans ve doktora tezleri, makaleler, bildiri ve kitaplar detaylı bir şekilde

incelenerek veriler elde edilmiştir. Diğer bir veri toplama aracı olarak ise amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılarak ülke genelinde güzel sanatlar liselerindeki ulaşılabilen 23 keman eğitimcisine görüşme formu uygulanmıştır.

Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi “Önceden hazırlanmış ve ciddi bir amaç doğrultusunda yapılan, karşılıklı soru sorma ve yanıtlama etkinliğine dayanan etkileşimli bir iletişim süreci” olarak tanımlamıştır (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 129). Yapılandırılmış görüşmenin amacı, görüşmeye katılan kişilerin cevapları arasındaki benzeyen veya farklılık gösteren yönlerini tespit ederek, bu cevapların karşılaştırılmasını yapabilmektir (Brannigan, 1985, Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 130).

3.5 Verilerin Çözümlemesi

Toplanan tüm veriler içerik analizi yapılarak sayısal değerlerle ifade edilen tablolara dönüştürülmüştür. İçerik analizinin yapılmasının birinci amacı elde edilen verileri açıklayabilmek için kavramlar arası ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Bu ilişkileri ortaya çıkarmak için öncelikle, birbirine benzer kavramları kişilerin rahatlıkla anlayabileceği şekilde, düzenleyerek yorumlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008)

İçerik analizine tabi tutulan verilerin geçerlilik ve güvenilirliğini sağlayabilmek için uzman ve araştırmacı verilerin analizini ayrı ayrı olarak gerçekleştirmiş, çıkan sonuçlar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırılan sonuçlarda yüksek oranda benzerlik görülmüş, bunun sonucunda da güvenilirlik sağlanmıştır.

Araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliliğini sağlamak amacıyla iki önemli işlem gerçekleştirilmiştir.

1. Yapılan kodlama ve analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmıştır.
2. Araştırma sonucunda elde edilen veriler sonucunda o verileri en iyi temsil eden öğretmen görüşlerinden örnekler seçilip, bu örneklere araştırmanın bulgular kısmında yer verilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008)

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

Tablo 4.1. Keman eğitimcilerinin derslerinde iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerini öğrencileri ile çalışma durumu

Görüşler	n
Evet çalışıyorum	23
Hayır çalışmıyorum	-

Tablo 4.1'e göre, katılımcıların tamamının derslerinde iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser örneklerinden öğrencileriyle birlikte çalışmalar yaptıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 4.2. Keman eğitimcilerinin yararlandığı iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri

Materyaller	Eğitimciler	n
Ömer Can IV (Düetler albümü)	E1, E7, E8, E9, E10, E13, E14, E17, E18, E19, E20, E22, E23	13
Diğer Farklı Materyaller (Pdf, Ders Notları)	E5, E6, E7, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E21, E22, E23	13
Ömer Can Keman Kitapları (1, 2, 3, 5, 6)	E3, E4, E8, E13, E14, E18, E19, E20, E22, E23	10
Gsl Ders Kitapları	E1, E5, E6, E8, E9, E11, E12, E13, E20	9
Ali Uçan Gsl Kitabı	E5, E7, E8, E19	4
Shinichi Suzuki Keman Metodu	E3, E10, E22	3
Jecques Fereol Mazas Etüt Kitabı	E15, E18, E21	3
Şinasi Çilden İki Keman İçin Anadolu Ezgileri	E1, E2	2
Arthur Seybold Etüt Kitabı	E4, E21	2
Kayser Etüt Kitabı	E4	1
Mathieu Crickboom Keman Kitapları (1, 2, 3, 4)	E8	1

Yukarıdaki tabloda, araştırmaya katılan keman eğitimcilerinin yararlandığı iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri verilmiştir. Tabloya göre 13 eğitimci Ömer Can-4 (Düetler Albümü) kitabından, 10 eğitimci Ömer Can Keman Kitapları'ndan (1, 2, 3, 5), 9 eğitimci GSL Ders Kitabı'ndan, 4 eğitimci Ali Uçan tarafından yazılan GSL Ders Kitabı'ndan, 3 eğitimci Shinichi Suzuki Keman Metodu'ndan, 3 eğitimci Jecques Fereol Mazas Etüt Kitabı'ndan, 2 eğitimci Şinasi ÇILDEN İki Keman İçin Anadolu Ezgileri Kitabı'ndan, 2 eğitimci Arthur Seybold Etüt Kitabı'ndan, 1 eğitimci Kayser Etüt Kitabı'ndan, 1 eğitimci Mathieu Crickboom Keman Kitapları'ndan (1, 2, 3, 4), 13 eğitimcinin ise diğer farklı materyallerden yararlandığı görülmektedir.

Güzel Sanatlar Liseleri'nde görev yapmakta olan eğitimcilerin, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eserler içeren GSL ders kitaplarını kullanmaları beklenen yönde bir bulgudur. Bununla birlikte Ömer Can Keman Kitapları'nın tabloda ilk sırayı almış olması ise oldukça dikkat çekicidir. Farklı keman eğitimcilerine ait etütlere yer verilen ve büyük oranda derleme bir kitap serisi olan Ömer Can Keman Kitapları (1, 2, 3, 4, 5) içerisinde iki keman için basitten karmaşığa yazılmış çok sayıda etüde ulaşabilmek mümkündür. Keman ile yeni tanışan öğrencilere yönelik iki keman için yazılmış yeni materyallerin sayısının artması farklı becerilerin daha nitelikli şekilde kazandırılması açısından eğitimcilere kolaylık sağlayabilir.

Tablo 4.3. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin derse yönelik motivasyonunu etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
İsteklilik	Çalışma coşkusunu artırıyor	E2, E3, E6, E7, E9, E12, E13, E14, E15, E16, E18, E19, E20, E21	14
	Keyif alarak çalışıyor	E1, E4, E7, E8, E11, E18, E22, E23	8
İşitme becerisi	Duyuşsal olarak geliştiriyor	E2, E4, E5, E10, E12, E18	6
	Ritim duygularını geliştiriyor	E5, E10	2
Kişisel Farkındalık	Sorumluluk duygusunu artırıyor	E10, E16, E19, E22	4
	Birlikte çalışma becerilerini geliştiriyor	E5, E13, E16, E17	4
Özgüvenli Çalabilme	Öğrencinin kendisine olan güveni artırıyor	E18, E23	2
Çalgı becerisi	Çalgı hâkimiyetini artırıyor	E5, E10, E18, E22	4
Çokseslilik	Çok sesli müziğe ilgileri artırıyor	E14, E15	2

Yukarıdaki tabloda, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin derse yönelik motivasyonunu ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. İki keman için yazılmış materyallerin çalışılması sürecinde; 14 eğitimci bu tür materyallerin çalışma coşkusunu artırdığını, 8 eğitimci öğrencilerin çalışmalardan keyif aldığını, 6 eğitimci öğrencilerin duyuşsal olarak geliştiğini, 4 eğitimci öğrencilerin çalgı hakimiyetinin arttığını, 4 eğitimci öğrencilerin sorumluluk duygusunun arttığını, 2 eğitimci öğrencilerin ritim duygularının geliştiğini, 2 eğitimci öğrencilerin çok sesli müziğe yönelik ilgilerinin arttığını ve 2 eğitimci de öğrencilerin kendilerine daha fazla güven duyduğunu ifade etmiştir.

İşbirliğine dayalı çalışmalar yapmak elbette ki farklı sorumlulukları da beraberinde getirecektir. Çalışmaların ilk evrelerinde ortaya çıkabilecek bazı problemlerin (birliktelik, entonasyon vb) zaman içerisinde giderek azalması ortaya çıkacak sonucu daha nitelikli bir yapıya sokabilir. Süreç içerisinde öğrencilerin coşkuyla ve keyifle çalışmaları, ayrıca bu durumun diğer farklı becerilere de olumlu açıdan yansımaları oldukça sevindirici bir bulgudur.

E6 “Armonik olarak bir müzik ortaya çıktığı için motiveleri üst düzey oluyor ve kendini gerçekleştirme konusunda öğrencilere olumlu etki yaratıyor.”

E18 “İki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser ile ilk karşılaştıklarında çalamam tedirginliği yaşıyabiliyorlar ancak seviyelerine uygun olduklarını fark ettiklerinde keyifle çalışıyorlar.”

E22 “İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eserler öğrencilere ödev olarak verildiği andan itibaren çalışma coşkusunun arttığını gözlemlemekteyim. Eğitimci olarak benim de çok büyük keyif aldığım çalışma dilimleridir.”

Tablo 4.4. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrenci-eğitimci iletişimini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
İletişim Becerisi	Eğitimci-öğrenci iletişimini güçlendiriyor	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E9, E11, E12, E13, E14, E17, E18, E19, E20, E21, E22, E23	18
Özgüvenli Çalabilme	Derslerde öğrencinin özgüveni artıyor	E7, E8, E9, E16, E22	5
Rol Model Alma	Eğitimciye olan güven artıyor	E4, E21	2
	Eğitimciyi rol model olarak görüyor	E10	1

Tablo 4.4’te, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrenci-eğitimci iletişimini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. 18 eğitimci bu tür çalışmaların öğrencileri ile olan iletişimi güçlendirdiğini, 5 eğitimci derslerde öğrencilerin özgüvenlerinin arttığını, 2 eğitimci öğrencilerin öğretmenlerine karşı güven duygusunun arttığını ve 1 eğitimci de öğrencilerin çalgı öğretmenlerini rol model olarak gördüğünü belirtmiştir.

Alınan görüşlere göre, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrenci-eğitimci iletişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Çalgı eğitimi ve öğretimi sürecinde güçlü bir iletişim ortamının oluşturulması öğrenmeyi büyük ölçüde kolaylaştırabilir.

E20 “Tabi ki çok olumlu etkiliyor. Çalamadığı yeri beraber çalmak, beraber emek vermek, tınlatmaya çalışmak, uğraşmak, çözmeye çalışmak, çalışırken benden o gücü o güveni alması ve sonunda başarmak yani

müzik yapabilmek dersi daha ilgi çekici hale getiriyor. Ve bunlar yaşanırken arada oluşan bağ, dünyadaki en güvenli en sağlam bağlardan biri oluyor”

E15 “İletişim çok daha iyi oluyor özellikle baskılara daha dikkat ediyorlar. Ayrıca beraber iş yapabilmek kendilerini mutlu edip özgüvenlerini artırıyor.”

E18 “Önceleri birlikte çalarken “ya yanlış çalarsam” endişesini taşırsalar da çaldıkça özgüven duygularının geliştiğini onlarda fark ediyorlar. Eğitimci ya da arkadaşı ile birlikte alıştırma, etüt veya eser çalışmak birlikte iş yapabilmek duygusunu geliştiriyor.”

Tablo 4.5. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin bireysel keman çalışmalarını etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
Motivasyon	Bireysel çalışmalarda motivasyonu artırıyor	E11, E13, E14, E15, E20, E21, E22	8
	Arkadaşlarıyla birlikte çalışma isteği doğuruyor	E12, E16, E17, E18 E19	5
Özgüvenli Çalabilme	Öğrencinin özgüvenini artırıyor, uzun süre çalışmasını sağlıyor	E2, E7, E8	3
Çalgı Hakimiyeti	Çalgısıyla geçirdiği zaman artıyor	E1, E3, E9, E13	4
	Öğrencileri farklı çalışma yöntemlerine yöneltiyor	E6, E17	2
	Çalgısına olan hakimiyetini fark edebiliyor	E7, E8	2
	Zamanını doğru kullanma becerisi artıyor	E8	1

Tablo 4.5’te, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin bireysel keman çalışmalarını ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. 8 eğitimci öğrencilerin bireysel keman çalışmalarında motivasyonlarının arttığını, 5 eğitimci bu tür bir çalışmanın birlikte çalışma isteği doğurduğunu, 4 eğitimci öğrencilerin çalgılarıyla geçirdikleri zamanın arttığını, 3 eğitimci öğrencilerin özgüveninin artmasından dolayı daha uzun süre çalışmak istediklerini, 2 eğitimci sürecin öğrencileri farklı çalışma yöntemlerine yönelttiğini, 2 eğitimci öğrencilerin çalgısına olan hakimiyeti fark etmesini sağladığını ve 1 eğitimci de zamanı doğru kullanma becerisi kazandığını ifade etmiştir.

Çalgı eğitimi sürecinde bireysel yapılan çalışmalar gerek teknik gerekse müzikal açıdan oldukça önemli bir yer tutar. Eğitimcilerin konuya ilişkin çok sayıda olumlu ve farklı görüş sunması iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın önemini farklı bir açıdan vurgulamaktadır.

E17 “Öğrencilerden olumlu dönütler aldığımı söyleyebilirim. Her şeyden önce eğitimci faktörü çok önemli. Yani sizin sürece aktif katılımınız olayı beraber yürütmeniz ve icranın içinde olmanız, ortaya çıkan ürünü beraber sergilemeniz, öğrencinin kendisine saygı duyduğumuzu anlamasını sağlıyor. Bu durumda öğrencinin kendisini çalgısıyla ifade edebildiğini, başarabildiğini görmesi denetlemeyle çalışmasından daha ileri keyif alarak çalışmaya evriliyor.”

E18 “Zamanı doğru kullanma, yapabilirliğini fark etme, işitme becerilerinin gelişimi ve özgüven gelişimi sağlamıştır.”

E12 “Onların kendi aralarında tekrar bir araya gelerek çalıştıklarına tanık oluyoruz. Bu da sosyalleşmelerine ve birlikte öğrenmelerine yardımcı oluyor.”

Tablo 4.6. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin özgüvenini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
Özgüvenli Çalabilme	Özgüven yönünden oldukça etkili	E8, E9, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E20, E21, E22, E23	12
	Çalma kalitelerinin yükselmesi ile özgüvenleri artıyor	E2, E5, E6, E10, E22	5
	Sorumluluk bilinci ile kendine duyduğu güven artıyor	E1, E4, E14, E21	4
Çalgı Hakimiyeti	Çalgısı ile bağı kuvvetleniyor, ifade becerisi artıyor	E7, E18, E19	3
Motivasyon	Konser/dinleti gibi etkinliklere karşı hevesleri artıyor	E3	1
Kişisel Farkındalık	Akranlarını görerek kendi eksiklerini fark edebilmesini sağlıyor	E8	1

Tablo 4.6’da iki keman için yazılmış alıştırmalar, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin özgüvenini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. Eğitimcilerin 12’si yapılan bu tür bir çalışmanın öğrencilerin özgüvenini olumlu yönde etkilediğini, 5’i öğrencilerin keman çalma kalitelerinin artması ile özgüven duygusunun yükseldiğini, 4’ü öğrencilerin sorumluluk bilincinin artması ile birlikte özgüvenlerinin de arttığını, 3’ü öğrencilerin çalgıları ile bağlarının kuvvetlendiğini ve dolayısıyla ifade becerilerinin arttığını, 1’i öğrencilerin konser/dinleti gibi etkinliklere yönelik daha hevesli olduklarını ve 1’i de öğrencilerin akranları ile işbirliği sürecinde kendi eksiklerini görerek bunları giderme yoluna gittiğini belirtmiştir.

Görüşlere göre, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin kullanılması öğrencilerin farklı ortamlarda da keman çalmaktan çekinmemesini, onların keman çalmaya yönelik daha cesur adımlar atmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla bu yönde bir çalışmanın, öğrencilerin özgüven duygusunun artması açısından etkili olduğu söylenebilir.

E10 “Elbette özgüvenlerini olumlu yönde etkiliyor. Kendilerini bu anlamda geliştiriyorlar. Öyle ki bu diğer arkadaş ilişkileri, sosyal hayatları, kültür derslerindeki başarılarını bile etkilemektedir.”

E13 “Önce korkuyorlar ama senkronizasyon oturunca koridorlarda çalmaya başlıyorlar. Bu da etraftan hayran bakışlarla desteklenince özgüvenleri yükseliyor.”

E6 “Motivasyonlarını artırdığı için enstrümanları ile daha bir özdeşleşmiş şekilde çalışmalarını artıyor. İstekli ve cesaretli halde kemanla bütünleşiyorlar.”

Tablo 4.7. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin işitme becerisini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
İşitme Becerisi	İşitme becerilerini geliştiriyor ve temiz çalmalarını sağlıyor	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E10, E14, E16, E18, E19, E20, E21, E22	16
	İşitme dersleri için de destek oluyor	E4, E11, E13, E15, E17, E19	6
	Aralık duyabilme becerisini geliştiriyor	E9, E10, E11, E12	4
	Ritmik algılarını artırıyor	E7, E16, E23	3
	Dikte, solfej çalışmalarında olumlu etkisi oluyor	E9, E12	2
Müzikal Yorumlama	Nüans becerisine olumlu yönde etkisi oluyor	E23	1
	Motif, cümle, dönem algısını geliştiriyor	E7	1

Yukarıdaki tabloda iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin işitme becerisini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. Eğitimcilerin 16'sı bu yönde bir çalışmanın öğrencilerin işitme becerilerine olumlu yönde katkı sağladığını ve kemanda daha temiz sesler ürettiğini, 6'sı öğrencilerin işitme dersine de olumlu etkilerinin olduğunu, 4'ü öğrencilerin aralık duyabilme becerilerini geliştirdiğini, 3'ü öğrencilerin ritim duygularına olumlu yönde etkisinin olduğunu, 2'si öğrencilerin dikte yazma ve solfej okuma becerilerine katkı sağladığını, 1'i öğrencilerin motif cümle, dönem algısını geliştirdiğini ve 1'i de müzikal ifade becerilerini artırdığını ifade etmiştir.

Alınan görüşlere göre, iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin müziğin temel özelliklerini algılayarak geliştirmesi ve ayrıca keman çalma ve müziksel işitmeye yönelik becerilerin artması açısından da önemli olduğu düşünülebilir.

E12 "İki ayrı ezginin ortaya çıkardığı armoniyi duyumsamak ve çalıştıkları eserin matematiğini anlamak, işitme becerisinin yanında solfej becerilerini de geliştirmektedir."

E17 "Olumlu yönde etkilediğini söyleyebilirim. Her şeyden önce öğrencinin sayma becerisini önemli düzeyde artırıyor. Tabii daha öncesinde solo çalışmalarda sayabilme kabiliyetinin gelişmiş olması gerekiyor. İki keman için yazılmış etüt veya eserin çözümlenmesi ve icrası sırasında öğrenci için karmaşık bir süreç başlangıç gösterdiği için buna hazırbulunuşluk düzeyinin (tartımsal çözümlenme-algılama v.b.) yeterli olması gerekiyor. Bunlar yeterli ise öğrenci bir üst aşamada iki çalgının motif ve cümle yapılarını, müzik cümlelerinin karşılıklı iletişimini hissedebiliyor. Bu da işitmesinde olumlu bir dönüş sağlıyor."

E23 "Öğrencileri duyuşsal olarak çok geliştiriyor. Sesleri ayırıştırma ve doğru sesi basma hususunda olumlu ve büyük bir katkısı var."

Tablo 4.8. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin birlikte çalabilme becerilerini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
Birlikte Çalma	Birlikte çalabilme becerilerinin gelişimi için çok etkili	E12, E13, E14, E15, E17, E19, E20, E21, E23	9
	Birbirlerini dinleyerek çalmalarını sağlıyor	E1, E2, E6, E9, E14, E19, E22	7
	Bireysel yaklaşım ve düşünceden uzaklaştırıyor	E17, E19	2
Kişisel Farkındalık	Disiplinli olmalarını sağlıyor	E10, E22	2
Çalgı Hakimiyeti	Müzikal becerilerini artırıyor	E4, E5, E8, E10, E18, E22	6
	Çalgı hakimiyetini artırıyor	E5	1
Motivasyon	Öğrenme sürecinin keyifli hale gelmesini sağlıyor	E7	1
	Daha fazla çalışma konusunda motive ediyor	E16	1

Tablo 4.8’de iki keman için yazılmış alıştırmalar, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin birlikte çalabilme becerilerini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. Keman eğitimcilerinin 9’u iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin birlikte çalabilme becerileri için çok etkili kaynaklar olduğunu, 7’si öğrencilerin birbirlerini dinleyerek çalmaya çalıştığını, 6’sı öğrencilerin müzikal becerilerini artırdığını, 2’si çalışma sürecinde öğrencilerin disiplinli bir tutum sergilediğini, 2’si öğrencilerin bireysel davranışlardan ziyade birlikte hareket etmelerini sağladığını, 1’i öğrencilerin çalgı hakimiyetini daha da güçlü hale getirdiğini, 1’i öğrenmeyi keyifli hale getirdiğini ve 1’i de öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini artırdığını belirtmiştir.

Birlikte çalma veya söyleme çalışmaları farklı birçok disiplini bir arada barındırır. Özellikle çok sesli müzik örnekleri üzerinde yapılan çalışmalarda ritmik birlikteliği sağlayabilme, temiz ve kaliteli ses üreterek çalgılar arasında uyumlu bir tını yakalayabilme ve müzikal dinamikleri ortaya çıkartabilme gibi genel hedefler sıralanabilir. Dolayısıyla bu en genel beceriler ekseninde nitelikli bir müzik örneği sunabilme, ilgili hedefler doğrultusunda yapılacak çalışmalar yoluyla mümkün olabilir.

E3 “Doğru sayma, tempo uyumu, ritmik yapılar ve entonasyon için çok gerekli olduğunu düşünüyorum.”

E1 “İki sesli eserleri çalabilme yetisine ulaşmış öğrencide ritim duygusu, işitme duygusu, görev bilinci ve partnerini dinleme bilinci gelişmektedir.”

E19 “Öğrencilerde birlikte iş yapma yönünde becerileri gelişiyor. Öğrencilerde ritim duygularını geliştiriyor. İkili çalışmaların çalgıya hakimiyet için olumlu katkısı var. Birlikte çalarken nüansı ön plana çıkarma gayretleri oluyor. Yanlış ses bastığında kötü tınlayacağı için temiz ses basmaya gayret ediyorlar.”

Tablo 4.9. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin temiz çalabilme (entonasyon) becerilerini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
İşitme Becerisi	Yanlış sesleri dinleyerek/duyarak düzeltebilmelerini sağlıyor	E5, E6, E7, E8, E12, E13, E15, E16, E17, E18, E19, E20, E21, E23	14
	Temiz ses üretebilme becerilerini geliştiriyor	E1, E2, E3, E4, E5, E9, E14	7
	Doğru akort yapabilme becerisini geliştiriyor	E7	1
	Armonik düşünme becerisini geliştiriyor	E22	1
Çalgı Hakimiyeti	Çalgı tekniğine olumlu katkı sağlıyor	E10	1

Tablo 4.9’da iki keman için yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin temiz çalabilme (entonasyon) becerilerini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. Alınan görüşlere göre; 16 eğitimci ilgili materyallerin çalışılması sürecinde öğrencilerin birbirlerini dinleyerek yanlış sesleri düzeltme yoluna gittiğini, 7 eğitimci öğrencilerin temiz ses üretebilme becerilerinin geliştiğini, 1 eğitimci öğrencilerin doğru akort yapabilme becerisini geliştirdiğini, 1 eğitimci temiz ses üretme hedefinin öğrencileri çalgılarında doğru teknik davranışları uygulamaya ittiğini ve 1 eğitimci de öğrencilerin armonik düşünebilme becerisine olumlu yönde etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

Keman ailesin perdesiz bir yapıda olması bu çalgılarda temiz ses üretebilmeyi her an zorlaştırabilmektedir. Kontrollü ve bilinçli çalışmalar zaman içerisinde temiz çalabilmeyi ve iyi bir entonasyona sahip olabilmeyi sağlayacaktır. Araştırmaya katılan eğitimciler iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin de temiz çalabilme becerisi üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu vurgulamıştır.

E20 “Önemli derecede etkilemektedir. Tınlayan sesi duymak için çalgısından temiz sesler çıkarması gerektiğini bilir ve ona göre çalışıp emek verir. Çalıştıkça da bu konudaki becerisi artar.”

E19 “Öğrenciler kendi partilerini çalarken karşıdaki arkadaşlarını da dinliyorlar. Yanlış ses bastığında kötü tınlayacağı için (temiz ses basmaya) gayret ediyorlar.”

E22 “İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmak öğrencilerimin entonasyon becerisini artırdığını gözlemlemekteyim. Birlikte çalabilme disiplini sağlamak beraberinde entonasyon becerisini de olumlu yönde etkilemektedir.”

Tablo 4.10. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin müzikal yorumlama becerisini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
Çalgı Hakimiyeti	Müzikal dinamiklere dikkat etmelerini sağlıyor	E1, E5, E6, E7, E9, E10, E14, E15, E16, E17, E22	11
	Yorumlama becerisini artırıyor	E2, E4, E10, E11, E15, E19, E22	7
Müzikal Yorumlama	Müzikal farkındalığı artırıyor	E3, E6, E7, E15, E22	5
	Dönem özelliklerini yansıtabilme becerisini geliştiriyor	E18	1

Tablo 4.10’da iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin müzikal yorumlama becerisini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerine yer verilmiştir. Eğitimcilerden 11’i öğrencilerin müzikal dinamiklerin seslendirilmesinde daha dikkatli olduğu, 7’ si öğrencilerin yorumlama becerisini artırdığı, 5’i müzikal yönden farkındalık kazandırdığı ve 1’i de öğrencilerin seslendirdiği müziğin dönem özelliklerini ortaya çıkartabilmelerine katkı sağladığı görüşünü bildirmiştir.

Müzik yaparken bestecinin duygu ve düşüncelerini farklı dinamikler yoluyla ifade edebilmek çalgı eğitiminin önemli hedeflerindedir. Araştırmaya katılan eğitimciler de iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin bu hedef doğrultusunda kullanılmasını destekler nitelikte ifadeler sunmuş, yapılacak bu yöndeki çalışmaların süreç içerisinde etkilerine dikkat çekmiştir.

E7 “Eğitimci ve öğrenci ikili çalışmalarında müzikal ifade, yorumlama ve artikülasyon konularında öğrencilerin kendi partilerini daha özenli icra ettikleri gözlemlenmiştir.”

E11 “Nüans terimlerinin anlam ve önemini daha iyi anlıyor, yorumlama daha güçleniyor.”

E15 “Zaman geçtikçe çalışmalar daha çok benimseniyor ve nüans yaparak kendilerini sürekli ileriye doğru olumlu yönde itiyor.”

Tablo 4.11. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin keman çalma tekniklerini uygulayabilme becerisini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
Çalgı Hakimiyeti	Teknik becerileri uygulama alanı kazandırıyor	E3, E6, E8, E14, E15, E18	6
	Doğru sesi doğru teknikle çalabilme farkındalığı artıyor	E2, E10, E14, E22	4
	Yay tekniklerinin daha doğru kullanılmasını sağlıyor	E9, E10	2
Motivasyon	Teknik davranışlar için daha fazla çaba harcıyorlar	E1, E5, E13	3
	Derse yönelik isteği artırıyor	E16	1
Etkisiz	Tek sesli eser veya etütlerden farkı yoktur	E12, E19	2
Müzikal Beceri	Eserlerdeki terimlerin önemini kavriyor	E17	1

Tablo 4.11’de iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin keman çalma tekniklerini uygulayabilme becerisini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşleri sıralanmıştır. Keman eğitimcilerinin 6’sı iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilere teknik davranışları uygulama sahası sunduğunu, 4’ü öğrencilerin ürettiği sesleri doğru teknik davranışlar ile çalabilme farkındalığı kazandırdığını, 3’ü öğrencilerin teknik davranışları doğru uygulayabilmek adına daha fazla çalışıp çaba harcadığını, 2’si öğrencilerin yay tekniklerini doğru uygulayabilmesini sağladığını, 1’i öğrencilerin derse yönelik isteğinin arttığını ve 1’i de öğrencilerin eserler içerisinde geçen müzik terimlerinin önemini daha iyi anladığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan eğitimcilerden 2’si ise iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin keman çalma tekniklerini uygulayabilmesinde tek sesli alıştırma, etüt veya eserlerden herhangi bir farkı olmadığı görüşünü bildirmiştir.

Çalgı eğitimi sürecinde her çalgının kendi özellikleri gözetilerek farklı yazılı-basılı eğitim-öğretim materyallerinden faydalanılmaktadır. Keman eğitimi sürecinde de yararlanılan materyaller büyük oranda bireysel çalışmalara yöneliktir. Bunun yanı sıra farklı disiplinlerin kazanılması açısından yer yer iki, üç veya dört sesli alıştırma, etütlerin veya eserlerin işe koşulması da yukarıda belirtilen kazanımların sağlanabilmesi açısından önemli olabilir.

E18 “Ritim ve entonasyon sıkıntılarını aşan öğrencilerin keman çalma tekniklerini geliştirdiği gözlemlenmiştir ancak bu öğrencilerin sayısının çok az olduğunu belirtmek isterim.”

E20 “Kemanın olmazsa olmazlarından düet yapmak ve etüt, eser çalışmak. Öğrencilerinizin keman çalma tekniklerini uygulayabilme becerilerini çok olumlu yönde etkilemektedir.”

E15 “Eserlerin teknik özelliğine göre değişik yay tekniklerine de yer veriliyor. Farklı yay teknikleri iki sesli eser ve etütlerde daha iyi kullanılıyor.”

Tablo 4.12. İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini etkileme durumu

Tema	Görüşler	Eğitimciler	n
İsteklilik	Çalışma sürelerinin artmasını sağlıyor	E1, E2, E3, E4, E5, E6, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E16, E17, E19, E22, E23	17
	Çalışmaları daha verimli hale getiriyor	E3, E16	2
	Çalgısıyla arasındaki bağı kuvvetlendiriyor	E11, E22	2
Etkisiz	Bir etkisi olduğunu düşünmüyorum	E14, E21	2
Düzenli Çalışma	Çalışmalarında istikrarlı olmasını sağlıyor	E13	1
	Esere çalışmaktan günlük çalışmalarını ihmal ediyorlar	E18	1

Tablo 4.12’de iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmanın öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini ne şekilde etkilediğine ilişkin eğitimci görüşleri verilmiştir. Keman eğitimcilerinin büyük çoğunluğu (n=17) iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini artırdığını ifade etmiştir. Ayrıca eğitimcilerin 2’si bu süreçte öğrencilerin daha verimli çalıştığını, 2’si öğrencilerin çalgıları ile daha güçlü bağ kurduğunu ve 1’i de öğrencilerin daha istikrarlı bir çalışma süreci yaşadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan eğitimcilerden 2’si iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerine herhangi bir etkisinin olmadığını, 1’i de yapılan bu çalışmalar sürecinde öğrencilerin bireysel çalışmalarını ihmal ettiklerini ifade etmiştir.

Herhangi bir çalgıda beceri kazanmak ve o becerileri geliştirmek sabırlı ve sistemli bir çalışma sonucunda gerçekleşebilir. Dolayısıyla öğrencilerin yapacağı doğru bireysel çalışmalar onların gelişimi açısından oldukça önemli bir yer tutar. Çalışma istikrarını sağlayan en önemli unsurların başında motivasyon gelmektedir. Öğrencilerin iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerini severek çalışmaları çalgıları ile geçirdikleri süreyi doğal olarak uzatabilmektedir. Fakat bununla birlikte, bireysel çalışmalarını ihmal etmeden süreci yönetebilmek kendi gelişimleri adına önem taşımaktadır.

E14 “Öğrencilerin çalışma disiplini kazanmaları bireysel bir sorumluluk üzerinedir. Her çalışma öğrenci içindir. Sorumluluk sahibi öğrenciler bireysel çalışmalarını yapmaları yanında çok sesli eserler çalışmaları onların çalışma sürelerini arttıracak ve kemana olan bağlılığını ve başarısını olumlu yönde etkileyecektir.”

E19 “Birlikte çalma öğrencilere daha zevkli gelmektedir. Yalnız başına çalışmaktansa bir arkadaşıyla beraber vakit geçirerek çalışmak çalgıya ayrılan zamanı arttırmaktadır.”

E9 “Öğrencilerin çalışma süreleri ile ilgili olumlu ya da olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmüyorum. Çalgısına çalışmak isteyen öğrenci zaman ayırmaz zaman yaratır.”

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, güzel sanatlar liselerinde görev yapmakta olan keman eğitimcilerinin iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlara yer verilecektir. Bu sonuçlar, benzer araştırmalarla ilişkilendirilerek tartışılacak ve konuya ilişkin öneriler sunulacaktır.

Araştırmaya katılan güzel sanatlar liselerinde keman eğitimi veren öğretmenlerin tamamının öğrencileri ile iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmaları yaptıkları, öğrencilerini bu çalışmalar konusunda teşvik ettikleri ve bu çalışmaları gerçekleştirirken kullandıkları yazılı ve basılı eğitim-öğretim materyallerinden en fazla Ömer Can IV (Düetler Albümü) isimli kitaba yer verdikleri ve diğer yazılı ve basılı materyalleri daha az oranda kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle kemana yeni başlayan öğrencilerin daha kolay kavrayabileceği alıştırma, etüt veya eserlere Ömer Can Keman Eğitimi kitapları yoluyla kolay ulaşılabilmesi bu yönde bir soncun ortaya çıkmasını sağlamış olabilir.

İki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını nasıl etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında, bu yönde bir çalışmanın öğrencilerin; çalışma coşkusu ve motivasyonunu arttırdığı, keyif alarak çalıştıkları, çalgılarına olan hakimiyetlerinin arttığı, duyuşsal olarak geliştikleri ve buna bağlı olarak kendilerine olan güvenlerinin arttığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonucuna göre, iş birliğine dayalı çalışmaların, genellikle öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik adımlarını hızlandıracağını söyleyebiliriz. Öğrencilerin heyecanlarını kaybetmeden derse hevesli ve motivasyonları yüksek gelmeleri keman eğitimi sürecinin keyifli geçmesini sağlayacağını ayrıca iş birliğine dayalı çalışmaların öğrencilerin diğer farklı becerilerine de olumlu açıdan yansıtacağını söylemek oldukça sevindirici bir sonuçtur.

Tankız K. D. (2016) yapmış olduğu doktora çalışmasında birlikte çalma tekniği ile yapılan flüt derslerinde öğrencilerin çalgılarını icra ederken kaygılarının azaldığını ve motivasyonlarının yükseldiğini ifade etmiştir. Ayrıca Deniz'in (2015), "Altı El Bir Piyano Eserinin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması"

başlıklı çalışmasında, öğrencilerin işbirlikli öğrenme şekli ile motivasyonlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Mustul'un (2018) sonuçlarına bakıldığında, birlikte çalma etkinlikleri materyalleri doğru şekilde seslendirebilmek amacıyla öğrencileri daha fazla çalışmaya yöneltmiş, bireysel çalışma motivasyonunu artırmıştır. Yüksel ve Mustul,'un (2015) "Müzik Eğitiminde Bilgisayar Destekli Eşlik Uygulaması ve Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri" adlı makalelerinde, çalgı öğrenen kişilerin eşlikle birlikte çalgı eğitimine devam etmelerinin çok önemli olduğunu ve icracının motivasyonunu olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu sonuçlar, araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin motivasyon düzeylerini olumlu yönde etkilemesi ile benzerlikler göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrenci-öğretmen iletişimini nasıl etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında, büyük çoğunlukla öğrenci-öğretmen ilişkisini olumlu yönde etkilediği, ayrıca öğretmenle beraber iki sesli çalışmalar yapmanın öğrencilerin özgüvenini artırdığı ve aralarındaki iletişimin kuvvetlendiği, buna bağlı olarak da öğretmeni rol model alma durumlarının oluşabildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca göre, öğrenci ve öğretmen ilişkisinin çalgı eğitiminde en önemli unsurlardan biri olduğunu yapılan araştırmalardan görebiliriz. Bu süreçte güçlü bir iletişim ortamının oluşmasının öğrenmeyi kolaylaştıracağını ve hızlandıracağını, ayrıca öğrencinin öğretmenle daha fazla etkileşimde bulunmasının öz güvenini ve motivasyonunu olumlu yönde etkileyebileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmenlerin, iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrencilerin ders dışındaki bireysel çalışmalarını nasıl etkilediği konusunda sorulan görüşme sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkarak, bu tür çalışmaların bireysel çalışmaları desteklediği, ders dışında da çalışma isteklerinin arttığı, çalgılarına olan hakimiyetini fark ederek özgüvenlerinin artmasını sağladığı, ders dışında arkadaşlarıyla birlikte çalışma yapmaları doğrultusunda sosyalleşmelerini olumlu yönde etkilediği ve birlikte öğrenme becerilerinin geliştiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca göre, iş birliğine dayalı çalışmaların, yalnız yapılan çalışmalara göre daha heyecan verici ve kişinin özgüvenini olumlu yönde geliştirici çalışmalar olduğunu, ayrıca

çalgı eğitimi sürecinde, bireysel yapılan çalışmaların, öğrencilerin teknik ve müzikal açıdan gelişim göstermelerinde önemli bir yeri olduğunu söyleyebiliriz. Eğitimcilerin konuya ilişkin çok sayıda olumlu ve farklı görüş sunması iki keman için yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmasının önemini farklı bir açıdan vurgulamaktadır.,

Sözen (2012), “İşbirlikli Öğrenme Yaklaşımı ile Yapılan Toplu Bağlama Öğretiminin Performans ve Tutuma Etkisi” başlıklı doktora tezi araştırmasında; öğrencilerin işbirlikli çalışmanın etkisiyle derse olan isteklerinin ve performanslarının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin derse karşı ilgi ve isteklerinin artması ders dışı performanslarının da olumlu yönde etkilemesi sonuçları ile benzerlikler göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak, iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın özgüveni nasıl etkilediğine ilişkin eğitimci görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin sorumluluk duygularının geliştiği ve kendilerine olan güvenlerinin arttığı, çalma kalitelerinin yükseldiği bununla beraber çalgıları ile aralarındaki bağın arttığı, genel olarak özgüvenlerin olumlu katkı sunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca göre, öğrencilerin birlikte çalmayla beraber özgüvenlerinin de aynı doğrultuda geliştiğini söyleyebiliriz. Öğrenciler birlikte çalma uygulamasıyla hem müzikal anlamda hem de psikolojik olarak kendinin farkına varma ve yapabileceklerini görebilme durumlarında gelişim gösterebilirler.

Mustul'un (2018) bulgularına göre birlikte müzik yapmak öğrencilerin özgüvenlerini geliştirmiştir. Ayrıca, Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezi çalışmasında; keman eğitimi eşlikle birlikte verildiğinde öğrencilerin özgüvenlerini ve tutumlarını olumlu yönde etkilediğini söylemiştir. Bir başka çalışma olan, Topoğlu (2006), “Yaylı Çalgı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları” başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasında, eşlikle birlikte çalışmanın öğrencilerin özgüvenlerine olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalar araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin özgüvenlerinin olumlu yönde etkilenmesi sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezi çalışmasında, eşlikle

birlikte keman eğitimi alan çocuklar ile eşliksiz keman eğitimi alan çocukların özgüvenleri arasında, eşlikle öğrenen grubun özgüvenlerinin diğer gruba göre daha çok olumlu yönde gelişim gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin özgüvenlerinin olumlu yönde etkilenmesi sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmenlerin, iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın, öğrencilerin işitme becerilerini nasıl etkilediği konusunda sorulan görüşme sorusuna verilen cevaplardan yola çıkılarak, öğrencilerin sesleri ayırtılabildiği ve doğru sesi bulabildiği, dikte ve solfej becerisinin, aralık duygusunun, ritim ve nüans algılarının geliştiği, bunun sonucunda da işitme dersi başarısına olumlu katkı sağladığını sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca göre, birlikte çalma öğrencilerin işitme becerilerini büyük ölçüde geliştirebilir. Öğrenci bir başka kişiyle birlikte çalarken kendi sesini duyarken aynı zamanda çaldığı kişiyi de dinlemeyi öğrenmek mecburiyetindedir diyebiliriz. Bu alışkanlığı kazanırken dikkatle dinleyen öğrenci sesleri karşılaştırabilir, doğru ve temiz sesi duymayı öğrenebilir. Bütün bu beceriler zamanla gelişerek öğrencinin işitme becerisine önemli derecede bir fayda sağlayabilir.

Topoğlu (2010), “Viyolonsel Çalışma Sürecinde Eşlikli Parmak Açma Çalışmalarının Viyolonsel Öğrencilerinin Entonasyon, Özdüzenleme ve Derse İlişkin Görüşleri Üzerindeki Etkileri” başlıklı doktora tezi çalışmasında, viyolonsel çalan öğrencilerin birlikte çalma yöntemiyle eşlikli parmak açarak çalışmalarının entonasyonlarına ve işitme becerilerine katkıda bulunduğuna değinmiştir. Ayrıca, Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezi çalışmasında; keman eğitimi eşlikle birlikte verildiğinde öğrencilerin entonasyon ve temiz basma yönünden olumlu yönde etkilendiğini söylemiştir. Bu sonuç araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin doğru ve temiz sesi basabilme ayrıca işitme becerilerinin olumlu yönde etkilenmesi sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmenlerin, iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrencilerin birlikte çalabilme becerilerini nasıl etkilediği konusunda sorulan görüşme sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkarak,

birbirlerini dinleyerek çalışmalarını sağladığı, çalgı hakimiyetlerinin geliştiği, sorumluklarının artmasına bağlı olarak disiplinli çalışmaya özen gösterdikleri, müzikal becerilerinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuçlara göre, birlikte çalma veya söyleme çalışmalarının farklı birçok disiplini bir arada barındırdığını düşünebiliriz. İş birliği ile çalışmak öğrencinin daha fazla dinlemeye maruz kalmasını sağlamasıyla birlikte işitme becerisinin gelişimine, birlikte çalmanın en önemli noktalarından biri olduğunu söyleyebileceğimiz ritim uyumunu zamanla daha iyi kavrayabilmesine sebep olacağını söyleyebiliriz., Kendini geliştirmesiyle beraber öğrencinin çalgısına daha hakim bir şekilde keman eğitiminde gelişim gösterebilmesinin, yapılacak çalışmalar doğrultusunda olacağı düşünülebilir.

Şimşek (1990, s. 187- 202), “Öğrenimde İşbirliğinin Yararları” başlıklı makalesinde öğrencilerin iş birliği yaparak küçük gruplar halinde çalışarak daha iyi öğrendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin birlikte çalma yöntemiyle daha iyi öğrenerek, enstrümanına hakimiyetini olumlu yönde etkilemesi sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Özmenteş (2005, s. 89-98), “Müzik Eğitiminin Boyutları ve Çalgı Eğitimi” başlıklı makalesinde başarılı bir çalgı eğitimi için çalgıyı çalarken veya toplu müzik yaparken öğrencinin kendi yaptığı müziği ve ona eşlik eden kişileri dikkatle dinlemeyi öğrenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin birbirlerini dinleyerek çalma becerilerinin geliştiği sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmenlerin, iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrencilerin temiz çalma (entonasyon) becerilerini nasıl etkilediği konusunda sorulan görüşme sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkarak, olumlu yönde etkilendikleri, temiz sesleri daha rahat duyabildikleri, aynı zamanda keman çalma tekniklerinin de geliştiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca bakıldığında birlikte çalma etkinliklerinin öğrenciler üzerinde entonasyon açısından da olumlu etkileri olduğunu, öğrencilerin temiz sesleri daha rahat duyabilmelerini, kötü ses bastıklarında hatalarının farkına varıp düzeltebilmelerini sağladığını, çalıştıkları etüt ve eserlerin armonik yapılarını anlayabildiklerini, bütün bunların sonucu olarak da

öğrencilerin keman çalma becerilerinin olumlu yönde etkilendiğini ve geliştiğini söyleyebiliriz.

Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezi çalışmasında eşlik ile keman eğitimi alan çocuklar ile eşiksiz keman eğitimi alan çocukların entonasyon performansları arasında, eşlikli çalan öğrencilerin eşiksizlere göre olumlu yönde etkilendikleri sonucuna ulaşmıştır.

Garman (1993) “The Effects of Accompaniment Texture and Contextual Pitch Distance on String Instrumentalists’ Intonational Performance” başlıklı doktora tezi çalışmasında, piyano eşlikli performansların, eşiksiz performanslara göre çok daha fazla temiz seslerden oluştuğunu ve entonasyon sorunu yaşamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin temiz çalma (entonasyon) sorunlarının çözüldüğü ve öğrencilerin temiz ve kötü sesi ayırabilme özelliklerinin geliştiği sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak öğretmenlerin, iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyalleri çalışmanın öğrencilerin müzikal yorumlama becerilerini nasıl etkilediği konusunda sorulan görüşme sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkarak, müzikal becerilerinin olumlu yönde etkilendiği, öğrencilerin nüanslara daha fazla dikkat ettiği ve çaldıkları eserlere kendi yorumlarını katabildikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Bu sonuca göre, öğrencilerin birlikte çalma etkinlikleriyle, müzikal yorumlama kabiliyetlerinin geliştiğini, etüt ve eserlerine daha dikkatli çalışıp nüans işaretlerine gerekli özeni gösterdiklerini söyleyebiliriz.

Kokotsaki ve Hallam (2007), iki üniversitesinde müzik eğitimi alan öğrencilerle yaptıkları çalışmada birlikte müzik yapmanın müzikal ve sosyal olarak insanları olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Kardeş (2019), müzik öğretmenlerinin derslerini eşlikle işlemelerinin öğrencilerin kazanımlarını arttıracığı ve müzikalitetlerinin gelişeceği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, araştırmanın iki keman için yazılmış iki sesli alıştırma etüt veya eserleri çalışan öğrencilerin müzikal kabiliyetlerinin olumlu gelişim gösterdiği sonucuyla ilişkilendirilebilir.

Araştırmanın diğ er bir sonucu olarak öğretmenlerin iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğ retim materyalleri çalışmanın öğrencilerin, keman çalma tekniklerini uygulayabilme becerilerinin nasıl etkilendiğ i konusunda sorulan görüşme sorusuna verilen cevaplardan yola çıkarak, keman tekniklerinin önemli bir parçası olan nüanslara daha çok dikkat ettikleri, çalışmalarında nüansları daha belirgin kullanmaya çalıştıkları, müzikalitelere gelişt iğ i için eserlere yorum katarak, eserlerin dönem özelliklerini hatırlayarak çalmaya çalıştıkları, yay tekniklerini doğru uygulayabilme becerilerinin gelişt iğ i, genel olarak bu tarz materyallerin öğrencilerin keman çalma tekniklerinden öğrendikleri her şeyi yansıtabilmelerine bir alan oluşturduğ u sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuca göre, öğrencilerin birlikte çalma etkinlikleriyle beraber keman tekniklerine ve keman çalma davranışlarına hakimiyetinin arttığını söyleyebiliriz. Öğrencinin keman çalarken daha da içselleştirebileceğ ini, nüans terimlerine, hız terimlerine daha fazla özen gösterebileceğ ini söyleyebiliriz. Ayrıca birlikte çalma etkinlikleri öğrencinin eserlere bakış açısını, yorumlama kabiliyetini, doğaçlama becerilerini de olumlu anlamda geliştirebileceğ ini söyleyebiliriz.

Araştırmanın diğ er bir sonucu olarak öğretmenlerin iki keman için iki sesli yazılmış eğitim-öğ retim materyalleri çalışmanın, öğrencilerin bireysel keman çalışma sürelerini nasıl etkilediğ i konusunda sorulan görüşme sorusuna verdikleri cevaplardan yola çıkarak, çalgıları ile aralarındaki bağın arttığ ı, çalışmalarının daha verimli ve istikrarlı hale geldiğ i ve buna bağı lı olarak da büyük çoğunlukla bireysel çalgı çalışma sürelerinin artarak olumlu etkilendiğ i, çoğunluk sonuçlarımız arasındadır. Bunun yanında bazı öğretmenlerin bu çalışmaların bireysel çalgı çalışma sürelerine herhangi bir etkisinin olmadığını düşündüğ ünü, bazı öğretmenlerin ise tam tersi olarak iki sesli esere çalışma sürelerinin diğ er yapmaları gereken çalışmaların önüne geçtiğ ini ifade etmişlerdir.

Bu sonuca göre, birlikte çalma etkinliklerinin öğrencinin çalgısına yaklaşmasını, çalışma süresinin artmasını, çalgısıyla daha fazla vakit geçirmesini sağladığ ını söyleyebiliriz. Öğrencinin severek ve isteyerek çalışmasının genel olarak keman çalma becerisini de olumlu anlamda etkileyerek, çalgısıyla uzun vakitler geçirmesine sebep olacağını söyleyebiliriz.

Araştırmanın bütün sonuçlarını incelediğ imizde;

- Keman eğitimcilerinin, öğrencilerin özgüvenlerini geliştirici çalışmalar yapması,
- Keman eğitimcilerinin, derslerinde öğrencilerinin motivasyonlarını olumlu etkileyecek etkinliklere yer vermesi,
- Keman eğitimcilerinin, derslerinde öğrencilerine eşlik etmesi,
- Keman eğitimcilerinin, derslerde kullandıkları kaynak materyallerde farklılıklara açık olması,
- Keman eğitimcilerinin, derslerinde iki keman için yazılmış eğitim-öğretim materyallerine çokça yer vermesi,
- Keman eğitimcilerinin, öğrencilerini birlikte çalma etkinliklerine teşvik etmesi, önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akça, M. (2018). Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda teknolojik araç ve bilgisayar destekli klasik gitar eğitim metodunun etkililiğinin sınanması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Akgül Barış, Dolunay. (2002) Okul Müzik Eğitiminde Çalgı Eğitimi Uygulamaları. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt:2 Sayı:15
- Aksoy, Y. (2015) “Özengen Keman Eğitiminde Video Destekli Eğitimin Keman Performansına Etkisi” (Yayımlanmış yüksek lisans tezi).
- Angı, Çiğdem Eda. (2013). Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri. İdil 2.10: 59-81.
- Aydoğan, S. (1998). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müziksel işitme okuma öğretimi. Yayımlanmamış Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Buzduğu, M. (2010). Amatör müzik eğitimine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Cangal, N, (1988), Geleneksel Müzik Türlerinde Çok Seslilik Çalışmaları, Birinci Müzik Kongresi Bildirileri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 147.
- Çilden, Ş. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 1-8.
- Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve müzik eğitimi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(1), 217-230.
- Çelenk, K., & Özşen, B. (2018). Yaylı çalgı eğitiminde performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi. M. Keha & Z. Alimgereyev (Editörler), UMTEB IV.
- Çevik, D. B. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açıkları ile Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(1), 345-360
- Diken, Ö. (2019). Flüt eğitiminde başlangıç metotları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Demirci, B., Parasız, G. & Gülüm, O. (2017). Çalgı eğitimcilerinin ders içi uygulamalara yönelik görüşleri (mevcut durum ve olması gereken durum), Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (39), 31-49.
- Deniz, J. (2015). Altı El Bir Piyano Eserinin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(15), 89-117.
- Ergün, G. (2006), Kemanın Tarihsel Gelişimi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Ergen (2010), “İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi” doktora tezi
- Ersoy, Ayla. (1983). Sanat Kavramlarına Giriş. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Garman, Barry Rex. The effects of accompaniment texture and contextual pitch distance on string instrumentalists' intonational performance. 1993. University of Miami, Doktora tezi.
- Gedikli, E. (2007). Okul Öncesi Müzik Etkinlikleri Eğitimi. (1. Basım). Bursa: Ezgi Kitapevi
- Girgin, D. (2020). Güzel sanatlar liselerinde çalgı eğitiminde tükenmişliğin yordayıcısı olarak motivasyon, özyeterlik ve tutum, Eurasian Journal of Educational Research, 85, 93-108
- Göbelez, C. (1996). Çalgılar Dünyasında Keman. İstanbul:Liszt Müzikevi Yayınları.
- Gündoğdu, P. (2006). Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hwong, N., Caswell, A., Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (1993). Effects of cooperative and individualistic learning on prospective elementary teachers' music achievement and attitudes. The Journal of Social Psychology, 133(1), 53-64.
- Kalyoncu, N., & Özata, C. (2009). Sözlü Aktarım Geleneği Bağlamında Çalgı Öğretimi: Bolu İli Örneği. International Congress of Asian and North African Studies, 38, 415-436
- Kocaarslan, B. (2009). Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kokotsaki, D.& Hallam, S. (2007). Higher education music students'perceptions of the benefits of participative music making, Music Education Research, 9:1, 93-109.
- Küçüköncü, Yılmaz. (2000). Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 7, 8-12.
- Larson, D. D. (2010). The effects of chamber music experience on music performance achievement, motivation, and attitudes among high school band students. Doctoral Dissertation, Arizona State University, ProQuest Dissertations Publishing, 3410633.
- Meyers, B. D. (2011). Attitudes of High School Band Directors in the United States Toward Solo and Ensemble Activities. Doctoral Dissertation, Arizona State University, ProQuest, UMI Dissertations Publishing, 3453504.
- Merriam, S.B. (2013). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber, (Çev.Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Mustul, Önder. (2017). Keman Öğretiminde Mikro Öğretim Tekniğinin Öğretme Becerilerine Etkisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Tezi.

- Mustul, Önder. (2018) Lisans Öğrencilerinin Birlikte Müzik Yapma Sürecindeki Kazanımlarına İlişkin Görüşleri.
- Nalbantoğlu, E. (2007). Yaylı çalgılar öğrencilerinin performansını etkileyen bazı faktörler ve ölçme değerlendirme yöntemleri üzerine bir araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Olson, E. E. (1975). A comparison of the effectiveness of wind chamber music ensemble experience with large wind ensemble experience. Doctoral Dissertation, University of Southern California, ProQuest Dissertations Publishing, 7515560.
- Oktay, C. (2017). Türkiye’de özengen müzik eğitiminde uluslararası sertifikalı müzik eğitimi programlarının işlevinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim, Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntem Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (111, 323-343.)
- Öz, N. B. (2001). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra-oda müziği eğitiminde yaylı çalgıların yeri ve önemi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (14)1, 93-99.
- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 57-63.
- Özkasnaklı, U. (2015). Genel müzik eğitiminde çalgı çalmaya yönelik öğrenci görüşleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Özmenteş S. (2005). “Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri ve Yüksek Lisans Programı ile İlgili Görüşleri” Hosted by Dergipark Akademik
- Parasız, G. “Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Oluşturulan Alıştırmaların Etkililik ve İşgöründen İncelenmesi” (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara, 2009.
- Sabutay Altın, K. (2019). Örgün/genel müzik eğitiminin kazanımları açısından okul çalgılarının eğitim amaçlı incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Sachs, C. (1965). Kısa Dünya Musikisi Tarihi (çev. İlhan Usmanbaş). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Sadie, S. (1980). The New Grove Dictionary of Music and Musicians. Hong Kong: Macmillan Publishers Limited.

- Sağır, T. (2002). Müzik eğitiminde toplam kalite uygulamaları. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2), 145-153. Erişim adresi: <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/issue/6765/91023>
- Say, A. (1985). Müzik Ansiklopedisi. Ankara: Başkent Yayınevi.
- Say, A. (2001). Müzik Kılavuzu. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2002). Müzik Sözlüğü. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Say, A. (2010). Müzik ansiklopedisi. Ankara: Müzik Ansilopedisi Yayınları.
- Seyhan, Z. (2019). Özengen müzik eğitiminde flüt eğitimcilerinin kullandıkları yöntem ve tekniklerin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Selanik, C. (1996). Müzik sanatının tarihsel serüveni. Ankara: Doruk Yayınları.
- Sönmez, V. ve G. Alacapınar, F. (2011). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (1986). ‘‘Türkiye’de Eğitimin Kalitesi ve Geleceği’’, Ankara: Eğitim Fakültesi Yayını
- Sözen, İ. (2012). İşbirlikli eğitim ile yapılan toplu bağlama öğretiminin performans ve tutuma etkisi. Doktora tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Şimşek, A. (1990). ‘‘Öğretimde İşbirliğinin Yararları’’, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi s.187-202
- Şişman, M. (2006). Eğitim Bilimine Giriş. (2. Baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Tarman, S. (2006). Müzik Eğitiminin Temelleri. (1. Baskı). Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Tarman, S. (2002). Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Müzik Yetenek Sınavlarının Geçerlik ve Güvenirlik Yönünden İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tankız K. Dilek (2016) ‘‘FLÜT ÖĞRETİMİNDE BİRLİKTE ÇALMA ÖĞRENME BİÇİMİNİN PERFORMANS KAYGISI VE MOTİVASYON DÜZEYİNE ETKİSİ’’ DOKTORA TEZİ
- Tepeli, Harun. (2018). Ankara’daki Özengen Müzik Eğitimi Veren Kurumların Çok Yönlü İncelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- TOPOĞLU, O. (2006). Yaylı Çalışma Sürecinde Eşlikli Çalışmanın Önemi ve Viyolonsel İçin Eşlikli Parmak Açma Çalışmaları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Topoğlu, O. (2013). Müzisyenlerde sahne korkusu, sahne korkusunun nedenleri ve sahne korkusuyla baş etmede kullanılabilecek stratejiler. e-Journal of New World Sciences Academy, 8(1), 43-55.
- Tsai, Y. (2001). Effective high school chamber music. Master dissertation, University of Southern California, ProQuest, UMI Dissertations Publishing, 1406469.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Eğitim Yönetimi, 6 (4), 543-559.
- Türkmen, U. (2005). Mesleki Müzik Okullarındaki Orkestra Derslerinde Orkestra Düzenlemeleri Yapılmış Halk Ezgilerinin Kullanılabilirliğine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Tutumları. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Türkmen, E. F. (2017). Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri (3. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Tüzlin, N. V. (2019). Özengen müzik eğitiminin eğitim fakülteleri özel yetenek sınavları açısından irdelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Uçan, A. (1980). Çevreden Evrene Keman Eğitimi. Ankara: Yeni Dağarcık Yayınları.
- Uçan, A. (1994). Müzik Eğitiminde Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayın Evi
- Uçan, A. (1996), İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara.
- Uçan, A. (1996) “20.Yüzyıl Eşiğinde Türkiye AGSL Müzik Bölümleri; Genel Durum – Sorunları-Çözümler”, 1. Ulular Arası A.G.S. L Müzik Bölümleri Sempozyumu, 28–30 Kasım, Bursa
- Uçan, A. (2005). Müzik Eğitimi. (3. Basım). Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uslu, M. (2006). Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde çok sesli müzik eğitimi görüşü.
- Ünal, B. (2019). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin piyano dersine yönelik öz yeterliliklerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Yanar Çelenk, A. E. (2019). Genel müzik eğitimi alan öğrencilerin belirli kavramlara yönelik algılarının metaforik analizi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum.
- Yağışan, N. Aydın, N. (2013). Kemanın Tarihsel Gelişim Süreci ve Eğitimci Yorumcular. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10. Baskı) Seçkin Yayıncılık, ANKARA.

Yüksel, G., Mustul, Ö. (2015). Müzik Eğitiminde Bilgisayar Destekli Eşlik Uygulaması ve Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 4(3), 10-16.

Wheeler, B. (1985). Relationship of personal characteristics to mood and enjoyment after hearing live and recorded music and to musical tastes. Psychology of Music, 13(2), 81-92.

EKLER

Değerli keman eğitimcisi;

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. “Keman eğitimcilerinin iki keman için yazılmış eğitim – öğretim materyallerinin işlevselliğine ilişkin görüşleri” üzerine bir araştırma yapmaktayım. Araştırmanın bazı verilerini elde edebilmek, ancak kıymetli görüşleriniz yoluyla mümkün olacaktır. Araştırmamızın çeşitli boyutlarıyla ilgili görüşme sorularımız aşağıda yer almaktadır. Katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Ayça Merve ÖĞRETEN

GÖRÜŞME SORULARI

- 1- Görev yapmakta olduğunuz güzel sanatlar lisesi: .....
- 2- Derslerinizde iki çalgı için iki sesli yazılmış eğitim-öğretim materyallerini kullanıyor musunuz? (Cevabınız “evet” ise lütfen diğer soruları da yanıtlayınız)

EVET ( )   HAYIR ( )
- 3- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eserler içeren hangi yazılı-basılı eğitim-öğretim materyallerinden yararlanıyorsunuz?
- 4- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin derse yönelik motivasyonunu nasıl ve ne şekilde etkilemektedir? Gözlemlerinizi ve düşüncelerinizi lütfen yazınız.
- 5- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmak öğrencileriniz ile iletişiminizi nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 6- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin ders dışındaki bireysel çalışmalarını nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 7- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırmaya, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin çalgı çalmaya ilişkin özgüvenlerini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?

- 8- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin işitme becerisini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 9- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin birlikte çalabilme becerisini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 10- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin temiz çalabilme (entonasyon) becerisini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 11- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin müzikal yorumlama becerisini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?
- 12- İki çalgı için iki sesli yazılmış alıştırma, etüt veya eser çalışmak öğrencilerinizin keman çalma tekniklerini uygulayabilme becerisini nasıl ve ne şekilde etkilemektedir?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-20880154-605.01-25105559
Konu : Araştırma Uygulama İzin Görüşme Talebi

07.05.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgili : a) Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin E-48178250-300-37941 sayılı yazısı.
b) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelge.
c) 06.05.2021 tarihli ve E-20880154-605.01-25076702 sayılı Makam Onayı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ayça Merve YILDIRIM'ın yürütmekte olduğu "**Keman Eğitimcilerinin Kişisel ve Mesleki Görüşleri**" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşü istenilen ilgi (a) yazı ve eki araştırma ve anket soruları ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Araştırmanın uygulama izni ilgi (c) Makam Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Kemal Varın NUMANO LU
Bakanlık
Genel Müdür

DAĞITIM:

B Planı

Necmettin Erbakan Üniversitesi (Eğitim Bilimleri Enstitüsüne)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : (0 312) 413 18 65

E-Posta: ulkum2@hotmail.com

Keleş Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: www.meb.gov.tr

Bilgi için: Ülkü ÖZDEMİR

Unvan : Genel Müdürü

Faks: (0 312) 425 19 67

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 36cb-1c44-322e-aff9-ca6e kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : E-20880154-605.01-25076702
Konu : Araştırma uygulama izni

06.05.2021

BAKANLIK MAKAMINA

İlgi : a) Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin E-48178250-300-37941 sayılı yazısı.
b) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelge.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrenci Ayça Merve YILDIRIM'ın yürütmekte olduğu "Keman Eğitimcilerinin İki Keman İçin Yazılmış Eğitim-Öğretim Materyallerinin İşlevselliğine İlişkin Görüşleri" konulu araştırmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşü istenilen ilgi (a) yazı ve eki araştırma ve anket soruları ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde; söz konusu araştırmanın onaylı örneği Genel Müdürlüğümüzde muhafaza edilen veri toplama araçlarının Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve gönüllülük esas olmak koşuluyla sağlık tedbirleri de dikkate alınarak Genel Müdürlüğümüze bağlı başvuruda bildirilen okullarımızın idareci ve öğretmenlerine uygulanması hususunu olurlarınıza arz ederim.

Recep ALTIN
Daire Başkanı

Ek: Tutanak ve ekleri

OLUR

Kemal Varım NUMANOĞLU
Genel Müdür

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : (0 312) 413 18 65

Bilgi için: Ülkü ÖZDEMİR

E-Posta: ulkum2@hotmail.com

Unvan : Şube Müdürü

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: www.meb.gov.tr

Faks: (0 312) 425 19 67

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 11fd-5014-3d27-abb7-ed73 kodu ile teyit edilebilir.

